

3

Limburgs Tijdschrift voor *Genealogie*

uitgave van de Sectie Genealogie van het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

JAARGANG 43 | SEPTEMBER 2015

Inhoudsopgave

Genealogie versus familiegeschiedenis door Funs Patelski	66
Pastoor Johannes Mathias Smeijers door Jean Maenen	67
Derde Limburgs Kwartierstatenboek	79
In Memoriam Gerard Cruts (1945-2015) door Funs Patelski	80
Stamreeks van Gerard Cruts door Gerard Cruts †	81
De familie Van Rijswijk door Pierre van Rijswijk	82
Op zoek naar drie broers Martens door Joep Martens	83
Familie Rüssel, genealogie en geschiedenis (boekbespreking) door Funs Patelski	88
Genealogie versus internet door Régis de la Haye	89
Kwartierstaat van Henri Vullinghs door Ton van den Berg	92

Het LTVG verschijnt vier maal per jaar en is:

- Voor leden van zowel het Koninklijk LGOG als ook de Sectie Genealogie gratis. Het lidmaatschap van de Sectie Genealogie bedraagt voor leden van het Koninklijk LGOG € 25,00 per jaar. Leden van de Sectie Genealogie ontvangen drie maal per jaar een Nieuwsbrief.
- Een abonnement zonder enig lidmaatschap kost € 30,- per jaar.
- Losse nummers zijn verkrijgbaar voor € 7,50 per blad (excl. verzendkosten).

Voor lidmaatschappen, abonnementen en losse nummers:
Bureau Koninklijk LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht,
tel. 043 321 25 86.
Mailadres: info@lgog.nl. Website: www.lgog.nl.

Redactie: Ton van den Berg, Jan Hanssen, Bert van Laer (secretaris)
en Funs Patelski (hoofd- en eindredacteur).

Redactieadres: Uilenweg 1, 6006 SK Weert, tel. 0495 54 47 58
Mailadres: vanlaer@home.nl

Het werk van het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig
Genootschap wordt in belangrijke mate ondersteund door de
Provincie Limburg.

Druk: drukkerij econoom bv beek-1

ISSN 0169-5177

Diverse rechten: Illustraties dienen vrij van rechten te worden aangeleverd. Bij plaatsing van een bijdrage wordt de auteursrechtelijke economische exploitatiebevoegdheid geacht in zijn geheel aan het LGOG te zijn overgedragen. Het LGOG kiest ervoor om het auteursdeel (50%) van de ontvangen reproductievergoden, mede vanwege de relatief bescheiden omvang van deze gelden, niet door te betalen aan de desbetreffende freelance auteurs. Het LGOG maakt gebruik van de mogelijkheid geboden door Stichting Reprerecht om deze gelden te besteden aan een collectief auteursdoel: de gelden worden toegevoegd aan het redactiebudget, ter verbetering van de uitgaven van het LGOG.

Genealogie versus familiegeschiedenis

Wanneer men willekeurige historici en genealogen spreekt over genealogie en familiegeschiedenis dan wordt een naakte genealogie al gauw weggezet als inferieur aan een aangeklede stamboom, een familiegeschiedenis met vlees op de botten. Alleen maar personalia, namen, data en plaatsnamen, titels en beroepen, dat is toch niet interessant. Dat lijkt meer op een telefoonboek.

Genealogie en familiegeschiedenis. Het zijn onderscheiden disciplines en in wezen nogal verschillend. Een genealogie gaat over verwantschappen. Het is een naslagwerk waarin de personalia van de leden van één familie kunnen worden opgezocht en vooral hoe de familieleden onderling verwant zijn. Niet meer en niet minder.

De eisen die aan een genealogie gesteld kunnen worden zijn: de personalia dienen juist en compleet te zijn, de verwantschappen correct weergegeven en bij voorkeur alle takken en leden van een familie dienen te worden opgenomen. Een genealogie dient toegankelijk te zijn. Een lexicografisch naamregister is dan ook onontbeerlijk. Voorbeelden van genealogieën of genealogische werken zijn onder meer *Het Nederlands Adelsboek* en *Het Nederland's Patriciaat*.

Een familiegeschiedenis is een historisch werk met als uitgangspunt wat de leden van één familie beleefd hebben. Veel mensen die hun familiegeschiedenis willen schrijven nemen een genealogisch systeem als uitgangspunt. Dat kan een uitgebreide stamreeks zijn met een of meer uitgewerkte zijtakken, maar dat hoeft niet. De nadruk ligt op geschiedenis. Natuurlijk dienen ook hier de familierelaties juist te worden weergegeven. De auteur kan veel van hetgeen hem niet welgevallig is weglaten en de stamboom behoorlijk opfleuren. Men hangt immers niet graag de vuile was buiten, bv. scheidingen, te vroeg geboren kinderen, zwarte schapen in de familie, incest, criminaliteit, enz. Men kan naar hartenlust interpreteren. Bij een genealogisch werk is dat alles niet wenselijk. Ieder mens heeft immers slechts twee ouders, die ken je (één of beiden) of die ken je niet. Er zit niets tussen. Je kunt nu eenmaal niet een beetje van iemand afstammen. Bij onderzoek naar bv. erfelijke ziekten hebben genetici vooral interesse in hoe mensen met elkaar verwant zijn en minder in wat mensen zo al gedaan hebben tijdens hun leven. Dat laatste is ook leuk, vooral als het over je eigen familie gaat, maar valt onder de noemer familiegeschiedenis.

Een genealogisch werk is niet inferieur aan een familiegeschiedenis. Het is alleen anders. Beide zijn gelijkwaardig, edoch: Genealogie kan zonder familiegeschiedenis. Familiegeschiedenis kan echter niet zonder genealogie.

Funs Patelski, genealoog

Foto voorzijde:

Brouwerij Verstappen-Smeijers te Stramproy, eind 20ste eeuw. (Coll. Heemkundevereniging Stramproy)

JEAN MAENEN

Pastoor Johannes Mathias Smeijers, bouwheer van de St.-Ursulakerk te Lanaken

Pastoor Smeijers nam meer dan waarschijnlijk in een opwelling van teleurstelling afscheid van zijn parochie.

Johannes Mathias Smeijers, derde in de rij van de familie Smeijers-Vaessen, werd geboren op 4 maart 1808 te Stramproy. Op 20 december 1836 werd hij te Luik priester gewijd. Achtereenvolgens was hij kapelaan te Schimmert en te Hasselt België alwaar hij ook aalmoezenier van de gevangenis was. In 1841 werd hij benoemd tot pastoor te Rotem en tenslotte in 1854 pastoor te Lanaken. Na 21 dienstjaren verliet hij Lanaken en ging hij op 1 okt. 1875 met emeritaat te Leut¹. Vermoedelijk heeft hij in 1878 bij zijn oomzeggende neef, priester Theodorus Josephus Hubertus Smeijers, zijn intrek genomen in de pastorie van Tungalroy toen die daar als rector werd aangesteld. In 1886 zal hij zijn meegegaan naar Urmond toen zijn neef daar tot pastoor was benoemd. Hoewel Johannes Mathias Smeijers een gezegende leeftijd had bereikt kon hij zeker nog bijspringen om de erediens ten te verzorgen. In 1893 is hij mee verhuisd naar Maasbree alwaar hij op 25 januari 1897 in de pastorie bij zijn neef Theodorus Josephus Hubertus overleed. Hij werd 89 jaar oud².

E.H. Smeijers, de pastoor van Maasbree, verspreidde destijds het nieuws van zijn overlijden via de krant.

In het H. Misoffer der Priesters en in de gebeden der Geloovigen wordt minzaamst aanbevolen

DE ZIEL VAN ZALIGER
den WelEerwaarden Heer
JOHANNES MATHIAS SMEIJERS,
oud Pastoor van Lanaken,

geboren te STRAMPROY den . . . . . 4 Maart 1808.
Priester gewijd te LUIK den . . . . . 20 Dec. 1834.
Kapelaan benoemd te SCHIMMERT en
vervolgens te HASSELT waar hij tevens
aalmoezenier der Gevangenis was tot
Pastoor benoemd te ROTEM en daarna
ruim 21 jaren als zoodanig werkzaam
te LANAKEN tot . . . . . 1 Oct. 1875.
Gesterkt met de H.H. Sacramenten der stervenden
geheel in Godes H. Wil berustend overleden in de
Pastorie te MAASBREE den 25 Januari 1897.

Hij was een man machtig in woorden en werken.
De prachtige Tempel te Lanaken met zooveel zelfverloochening gebouwd, getuigt met hoeveel liefde de overleden Pastoor zeggen kon: De ijver van het huis des Heeren heeft mij verslonden. (Ps. 68, 10). De dierbare Overledene was een ijverig en zorgvuldig zielzorger, een toonbeeld van priesterlijke dougde en ijver, zich uitend in Congregatiën en Zusterscholen op te richten; zacht en vredelievend in zijn omgang, hoog in achting bij allen die hem kenden. Wees mijner genadig, o mijn God, en gedenk al het goede dat ik in Uw Huis en in het verrichten van deszelfs plichtigheden gedaan heb. II Esdr. 13, 14.

En U verlatende, dierbare familie en vrienden, vraag ik geen tranen maar gebeden en offeranden. H. Ambr.
WelEerwaarde Heer neef, wees mij steeds aan het altaar des Heeren indachtig. H. August.
Jesus, Maria, Joseph, staat mij bij in mijn doodstrijd. (300 dagen aftaat.)
Zoete Harten van Jezus en Maria, weest mijne toevlucht. (300 dagen aftaat.)
Mijn Jezus, Barmhartigheid! (100 dagen aftaat.)
Onze Lieve Vrouw van het H. Hart. Bid voor ons.

ONZE VADER — WRES GEGROET.
HIJ RUSTE IN VREDE.

M. SCHOLS, MAASTRICHT.

† †
† †

Het behaagde den Algoede, op heden den 25 Januari tot zich te roepen

DEN WELERWAARDEN HEER
JOHANNES MATHIAS
SMEIJERS,
oud-PASTOOR VAN LANAKEN,
meermalen voorriën van de H. Sacramenten, in den gezegenden ouderdom van ruim 89 jaren.

Namens de Familie,
Th. J. M. SMEIJERS.
PASTOOR TE MAASBREE.

Mededeling overlijden pastoor Smeijers (coll. J. Leijssen, Tungalroy)

Bouwheer van de nieuwe St.-Ursulakerk

Johannes Matheus Smeijers volgde in 1853 pastoor Pieter Jan Neyens op te Lanaken. Deze laatste werd pastoor te Gerdingen, waar hij in 1870 overleed³. De pastoor kon zijn intrek nemen te Lanaken in een statige pastorie die in de jaren zestig van de 20^e eeuw helaas afgebroken werd. Het kerkgebouw, dat dateerde van 1740, was echter zeer bouwvallig.

Pastoor Smeijers ging niet bij de pakken neerzitten en verzocht architect Claes van Hasselt om een grondig verslag over de toestand van de kerk op te stellen. In dat verslag, gedateerd 15 maart 1859, vroeg Claes zich af hoe het dakgebinte het zolang had gehouden, vermits de muren van het schip flink naar buiten gedrukt stonden. Architect Jaminé had dat een twaalfstal jaren eerder ook al erkend en had steunberen laten aanbrengen om die muren te schragen. Claes eindigde zijn verslag met de conclusie: '*c'est une amalgame discordairs, présentent une masse disgracieuse ayant la forme d'une caisse d'horloge de campagne plutôt que d'une église*'.

Provinciaal architect Jaminé uitte dezelfde kritiek in zijn verslag van 22 juni 1859 aan de gouverneur. Daarin stond dat de balken van de zoldering al 8 tot 10 cm doorgezakt waren, dat het houtwerk van toren en schip zich in een zeer slechte toestand bevond en dat de leien op het dak voor een groot gedeelte vervangen moesten worden omdat ze vermolmd waren. Ook de loden lassen van de ramen moesten dringend vervangen worden. Hij besloot zijn verslag met de bedenking dat elke restauratie van de kerk nutteloos zou zijn en dat het weggegooid geld was. Hij gaf dan ook de raad om de kerk af te breken en deze te vervangen door een geheel nieuw gebouw.⁴

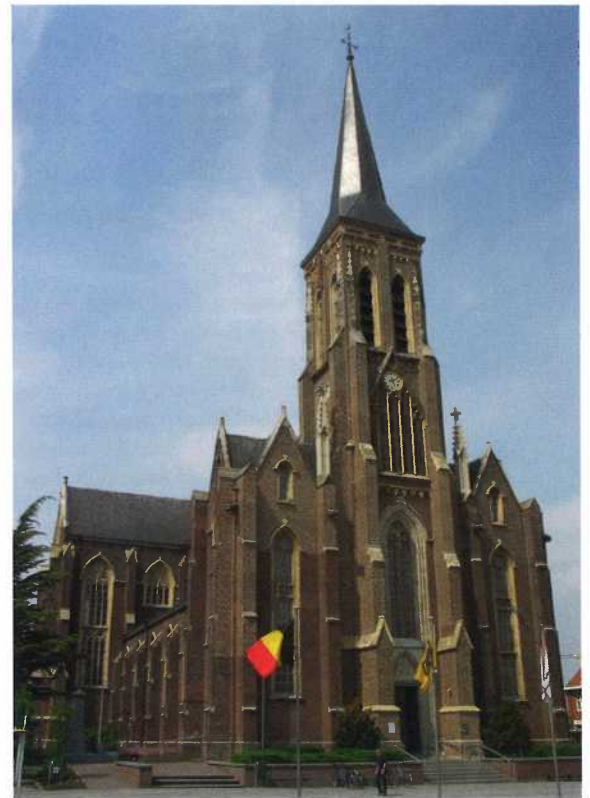

Voormalige pastorie van Lanaken (coll. J. Maenen)

In 1860 werd de oude kerk uit de 18e eeuw tot op de grond afgebroken⁵ en begon men met de bouw van het huidige neogotische kerkgebouw, haaks op de fundamenten van de oude kerk georiënteerd⁶. Pastoor Smeijers noteerde de vorderingen van de werken zorgvuldig in zijn dagboek. In 1864 kwam de nieuwbouw klaar en kon de kerk voor de eredienst in gebruik genomen worden. Al die tijd werden de misvieringen gehouden in de kapel van de Zusterschool.⁷

De inzegening van de nieuwe kerk gebeurde door deken Henrotte van Mechelen-aan-de-Maas terwijl de officiële plechtigheid plaatsvond op 16 sept. 1867 door Mgr. Franciscus Xaverius de Merode⁸, aartsbisschop van Melitene op bezoek in Lanaken, Mgr. De Montpellier, bisschop van Luik en Mgr. De Woelmont. In stoet ging het naar de nieuwe kerk. Na de plechtigheden werd het vormsel toegediend aan de kinderen van Lanaken door Mgr. De Merode.

Oude parochiekerk van Lanaken (coll. J. Maenen)

Huidige St.-Ursulakerk van Lanaken (Foto: Simone Put)

Het interieur van de kerk was nog niet helemaal gestoffeerd. Pastoor Smeijers trachtte op alle mogelijke manieren het nodige geld in te zamelen.⁹ Rijke families uit Lanaken zoals de families De Merode, Riedi de Montaigne, Du Monceau, De Caritat de Peruzzis, maar ook de Maastrichtse industrieel Petrus Regout, waren bereid hem financieel te steunen. De pastoor had ook zin voor harmonie. In een neogotische kerk past neogotisch meubilair. Hiervoor wendde hij zich tot Cornelis Janssen,¹⁰ een uitgeweken Nederlander die in zijn Sint-Truidens atelier neogotisch meubilair en dito beeldhouwwerk ontwierp¹¹.

In 1875 verzocht de pastoor de Belgische Staat om een betoelaging voor de meubilering en de decoratie. Dit verzoek werd door de arrondissementscommissaris ondersteund als volgt: *'Il est à désirer que l'église de Lanaeken, qui est un vrai monument, fut dotée d'un ameublement et d'une décoration intérieure en rapport avec son beau style et sa belle construction'*.¹² Natuurlijk kon pastoor Smeijers de kerk niet volledig stofferen, daar had hij het nodige geld niet voor. Zijn opvolgers hebben later met dezelfde zin voor harmonie zijn werk voltooid. Het geheel ziet er dankzij hen thans uit als een uniek neogotisch 'Gesamtkunstwerk' en dit was dan ook de reden waarom de St.-Ursulakerk in 1994 bij Koninklijk Besluit op de lijst van beschermde monumenten werd opgenomen.

Koninklijk bezoek

Op 6 september 1864 werd Lanaken vereerd met het bezoek van koning Leopold I toen die naar Limburg kwam om in Maaseik het standbeeld van de gebroeders

Van Eyck te onthullen. Met de trein arriveerde de vorst in het station van Lanaken en werd ontvangen in het kasteel van Pietersheim door graaf Werner de Merode. Beide families waren nl. al sedert de Belgische onafhankelijkheid innig bevriend met elkaar.¹³ De familie De Merode Pietersheim-Merode de Trelon was zeer begaan met de bouw van de nieuwe kerk en het is dan ook niet verwonderlijk dat de koning werd uitgenodigd voor een bezoek. Prompt beloofde hij om glazenier Jean Baptist Capronnier, voor wie koning Leopold I grote bewondering had, een glasraam te laten ontwerpen ter herinnering aan zijn bezoek.¹⁴ Dit raam bevindt zich nog steeds in de apsis op het koor van de kerk.¹⁵ De pastoor moet fier geweest zijn om het koninklijk gezelschap in zijn nieuwe kerk te mogen ontvangen en later ook de Brusselaar Capronnier en de Mechelaar Pluys, twee vermaarde glaskunstenaars.

Grote brand te Smeermaas

Op 7 september 1861 werd Smeermaas, een gehucht van de parochie St.-Ursula, door een zware ramp getroffen. In een tijdspanne van een uur gingen er 51 huizen, gelegen in de straat tussen de Zuid-Willemsvaart en de Maas, in de vlammen op. Slechts 3 huizen langs de Maas bleven gespaard. Gelukkig vielen er geen slachtoffers te betreuren en ook het vee had men tijdig kunnen redden. In de edities van 8 en 10 september van de Maastrichtse krant 'Le Courier de la Meuse' werd uitvoerig aandacht besteed aan de brand.

Hoofdaltaar St.-Ursulakerk Lanaken; atelier Janssen St.-Truiden (Foto: Simone Put)

Pastoor Smeijers was erg begaan met het lot van zijn parochianen uit Smeermaas want door zijn toedoen en dat van burgemeester De Caritat de Peruzzis werden overal collectes en benefietconcerten georganiseerd voor de slachtoffers, dus zal dat zeker ook het geval geweest zijn in zijn eigen St.-Ursulaparochie. Philippe van Gulpen,¹⁶ bekend van zijn vele stadsgezichten van Maastricht, maakte zelfs een tekening van de toestand enkele dagen na het inferno.¹⁷

De Zusters van Sint-Vincentius à Paulo

Pastoor Smeijers heeft zeer zeker een groot aandeel gehad in de komst van de Zusters van Sint-Vincentius à Paulo naar Lanaken en de oprichting van de Zusterschool. Op zijn bidprentje wordt hij daar om geëerd¹⁸.

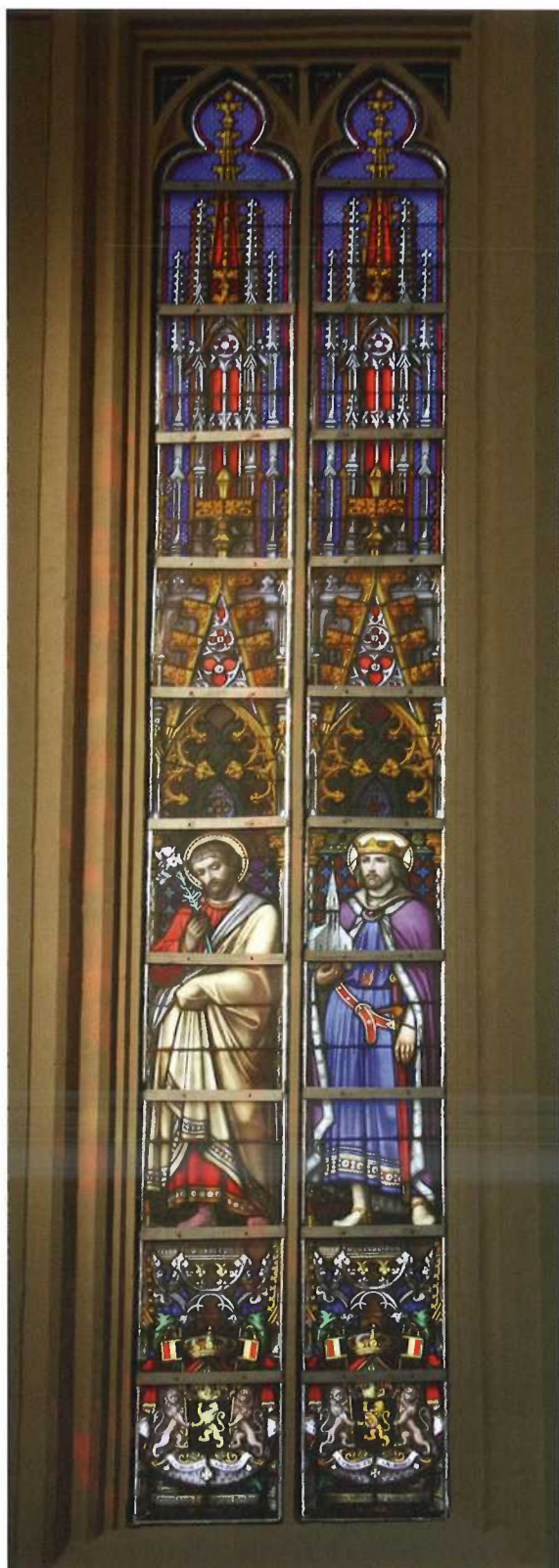
Graaf Werner de Merode was al sedert 1852 in contact met de Zusters van Gijzegem om hen te overtuigen om in Lanaken een klooster te stichten en er les te geven aan de meisjes. Hij wilde hen zelfs een stuk grond schenken om daarop een nieuw schoolgebouw en een verblijf voor de Zusters te bouwen.

Toen pastoor Smeijers in Lanaken aantrad kwam door zijn toedoen alles in een stroomversnelling. Op 27 september 1854 namen de eerste Zusters hun intrek: Zr. Theresia Joseph Vermandele, Zr. Tharcille Claessens en Zr. Hildegard Könings.

Bij de opening van de school boden zich al 150 leerlingen aan, zelfs van buiten de gemeente.

Gepolychromeerd beeld H. Paulus; atelier Janssen St.-Truiden (Foto: Simone Put)

Glasraam
geschonken
door koning
Leopold I;
atelier
Capronnier
(detail)
(Foto:
Simone Put)

In hetzelfde jaar richtten de Zusters een Maria-broederschap op, met een ledenaantal van 100 meisjes. Zij kwamen elke zondag samen bij het Mariabeeld dat graaf Werner de Merode geschonken had aan de school en dat op 15 augustus 1856 in processie van het kasteel naar de speelplaats was gebracht¹⁹. Tijdens de jaren dat er gebouwd werd aan de nieuwe kerk werd het

H. Sacrament bewaard in de kloosterkapel van de Zusters waar op elke zon- en feestdag ook het lof gezongen werd en de Mis opgedragen door pastoor Smeijers.

De nieuwe parochie te Smeermaas

Nadat omstreeks 1730 pastoor Hustinx zijn veto had gesteld om de misvieringen in Smeermaas in de St.-Annakapel te laten plaatsvinden²⁰ werd ongeveer 140 jaar later, omstreeks 1870, een nieuwe poging ondernomen door de inwoners van Smeermaas²¹ om tot een zelfstandige parochie te komen. De toenmalige bisschop van Luik legde hun verzoek voor aan de Kerkfabriek van Lanaken die op 19 januari 1870 in spoedzitting vergaderde over de kwestie.

De Kerkfabriek was duidelijk anti gestemd en men stuurde de volgende bemerkingen naar Luik:

1. Het gehucht Smeermaas telt op heden slechts 413 inwoners. Waarom moet men voor zo weinig mensen een nieuwe kerk bouwen?
2. De kerk van Lanaken is slechts 1,75 km verwijderd van Smeermaas, op 21 minuten loopafstand.
3. Van Smeermaas naar de kerk ligt zelfs één van de mooiste straten van de provincie.
4. De parochie Lanaken bestaat grotendeels uit gehuchten op zekere afstand gelegen. Het dorp telt 900 inwoners; Smeermaas telt 413 inwoners en is gelegen op 1,75 km; Pietersheim ligt op 1,5 km en telt 66 inwoners; Pannestraat, Briegden en Bessemerstraat liggen op 1,5 km met 500 inwoners; de Bessemer ligt op een afstand van 5 km. De andere gehuchten hadden dus nog meer redenen om een succursale kapel te vragen, zeker omdat zij niet over zo'n goed begaanbare weg naar de kerk beschikten. Trouwens, de pas gebouwde kerk was bedoeld voor de ganse parochie. Men moest nog voor de meubilering van het gebouw zorgen en daar was de inspanning van de ganse gemeente voor nodig. Men vond ook *'dat het te bewonderen is dat Smeermaas in vroegere jaren, wanneer het merklijk meer door fortuin begunstigd was en de wegen slegt waren, zulke vragen niet gedaan heeft, dat nu eenige vreemde uit de steden en elders gekomen²², dezen beweging tot stand hebben kunnen brengen'*.

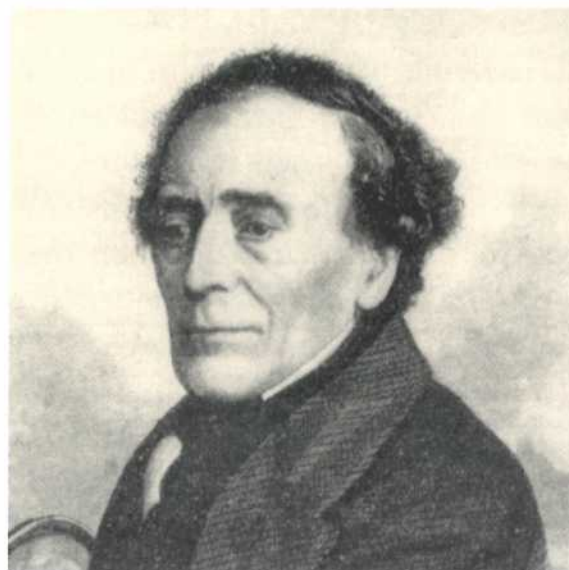
Men liet ook verstaan dat als de Smeermazenaren voet bij stuk hielden, zij zelf voor alle onkosten moesten opdraaien. De Kerkfabriek zou in geen geval financieel tussenkomen. En effectief werd in Smeermaas ondanks alles een bouwcomité opgericht.

Pastoor Smeijers was duidelijk 'not amused' met deze situatie en hij verstond de kunst om bepaalde mensen, die aangezocht werden om financiële steun te verlenen voor de bouw van een succursale te Smeermaas, te beïnvloeden toch maar niet op de vraag in te gaan. Zo antwoordde de Graaf van Pietersheim op het verzoek tot steun dat hij er zelf niet goed voor zat als gevolg van de recente oorlog.²³

Ook Petrus Regout wist hij om te praten. In eerste instantie had Regout beloofd om ruim tussen te komen, maar toen hij enkele uren na die belofte naar Lanaken was gekomen om in de kerk de vloer in

Jean Baptiste Capronnier, glazenier

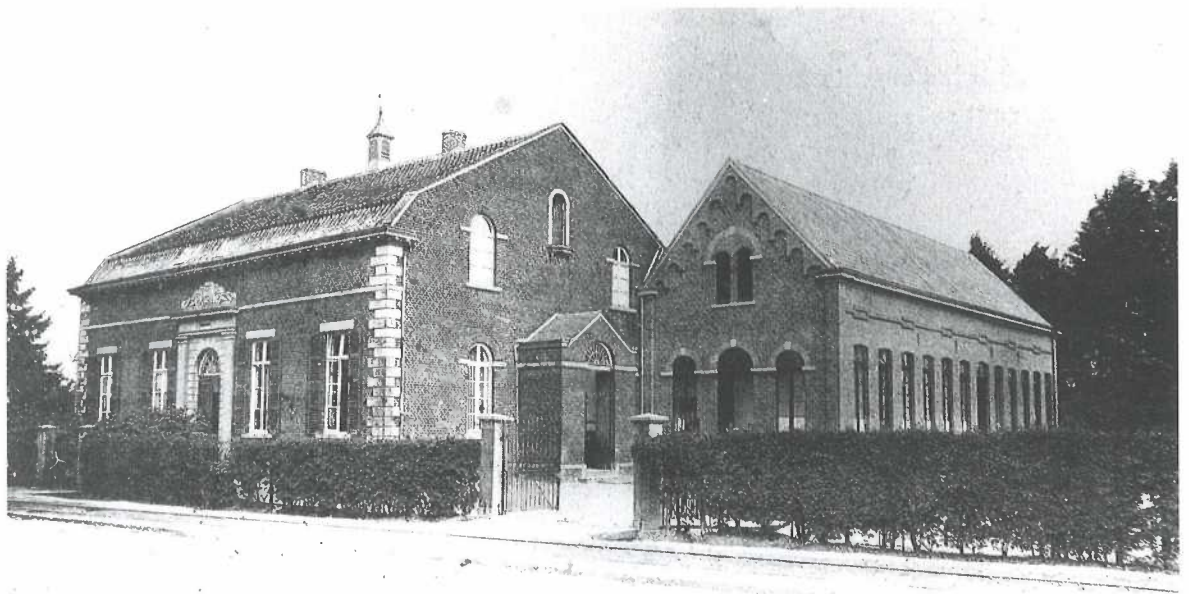
Jean François Pluys, glazenier

het priesterkoor te gaan bekijken die hij geschonken had, hield hij op de terugweg naar Maastricht halt te Smeermaas om te melden dat hij zich van de lijst van intekenaars liet schrappen. Blijkbaar hadden de pastoor en de burgemeester hem beïnvloed, zo insinueerden de comitéleden uit Smeermaas in een

brief aan De Merode. Ondanks alles vond op 22 april 1875 de eerste steenlegging plaats van de nieuwe kerk, door niemand minder dan pastoor Smeijers! Tijdens de receptie achteraf werd, ironisch genoeg, zelfs een heildronk uitgebracht op de pastoor en op de goede verstandhouding in de parochie ...

Philippe van Gulpen: De brand van Smeermaas in 1861

Voormalige
Zusterschool
anno 1900
(coll.
J. Maenen)

Lanaeken. — L'Ecole des Filles.

Teleurgesteld met emeritaat?

Enkele maanden later was het gebouw te Smeermaas zo goed als klaar om in gebruik te nemen. Bij gebrek aan een gewijde altaarsteen kon dat evenwel nog niet. De pastoor beloofde naar Luik te stappen om alles definitief te regelen.

Doch plots vernam men in Lanaken het bericht dat de pastoor met ingang van 1 oktober op emeritaat zou vertrekken naar Leut. Blijkbaar was de zielenherder misnoegd over de gang van zaken. Hij had zich zo ingespannen om in Lanaken een nieuwe Zustercongregatie gehuisvest te krijgen en daarenboven had hij hemel en aarde bewogen om er een nieuw

kerkgebouw op te trekken. Bovendien sloten zich vanuit zijn parochie 15 jongens aan bij het Pauselijk Zoeavenleger,²⁴ wellicht aangemoedigd door hun pastoor. En nu moest hij lijdzaam toezien hoe een gedeelte van zijn parochie zelfstandig werd. Heeft hij dit ervaren als 'stank voor dank'? Heeft misschien ook het veranderende politieke klimaat in het België van die tijd een rol gespeeld?²⁵

De liberalen waren nl. aan de macht en zouden enkele jaren later, in 1879, de omstreden onderwijswet goedkeuren. Het werd de pastoor waarschijnlijk allemaal te veel en hij hield het voor bekeken. Nazaten die nog in Stramproy wonen bevestigen dat zij altijd hebben horen zeggen dat Johannes Matheus

Beeld van
O.L.V. dat
thans in de
Koning
Albertlaan
staat (coll.
J. Maenen)

Smeijers niet tevreden was over de gang van zaken i.v.m. de nieuwe parochie Smeermaas en dat hij daarom ontslag had genomen.

Toch wilde de gemeenschap hem niet zomaar laten vertrekken. Er werd afscheid genomen met een mooie plechtigheid en door het gemeentebestuur werd hem een portretfoto en een schouwversiering aangeboden. Ook besliste het College van Burgemeester en Schepenen om ter ere van de bouwpastoor een gedenksteen te laten plaatsen in het timpaan boven de ingang deur van de kerk met de voorstelling, in bas-reliëf, van de Heilige Ursula die aan de pastoor de plannen van de nieuwe kerk overhandigt. De tekst beneden verduidelijkt dit trouwens. De toon van het verslag van de gemeenteraadszitting van 21 sept. 1875, waarbij dit beslist werd, versterkt het vermoeden alleen maar dat de pastoor het hier in Lanaken wel degelijk voor bekeken hield²⁶ en eerder misnoegd zijn koffers pakte.

Gevelsteen ter herinnering aan pastoor Smeijers
(Foto: Simone Put)

Fragmentgenealogie Smeijers

De familie Smeijers stamt uit Tongerlo gelegen in België. Een genealogie verscheen in 1984-1985 van de hand van P. Clijsters.²⁷ In 1998 verscheen een uitgebreide genealogie Van Ass, waarin de nazaten van het echtpaar Smeijers-Van As staan beschreven.²⁸ Van beide werken is dankbaar gebruik gemaakt.

I. Mathias Smeijers (Smeyers), geb. Tongerlo 31 okt. 1688, overl. aldaar 12 jan. 1766, zoon van Tilman Smeyers en Elisabeth Pareyn; tr. Tongerlo 15 febr. 1735 **Aldegonda Thijs**, geb. Tongerlo 10 maart 1711, overl. aldaar 7 maart 1765. Hun grafkruis staat nog steeds tegen de oostgevel van de St.-Pieterskerk van Tongerlo.

Uit dit huwelijk:

1. Elisabeth Smeyers, geb. Tongerlo 29 nov. 1735, overl. aldaar 21 pluviôse VI (9 febr. 1798).
2. Helena Smeyers, geb. Tongerlo 30 aug. 1737, overl. aldaar 29 sept. 1771.
3. Tilmanus Smeijers, ged. Tongerlo 2 aug. 1739, **volgt II.**
4. Maria Gertrudis Smeyers, geb. Tongerlo 20 nov. 1741.
5. Sophia Smeyers, geb. Tongerlo 6 maart 1744.
6. Lambertus Smeyers, geb. Tongerlo 23 jan. 1747, overl. jong vóór 5 dec. 1749.

7. Lambertus Smeyers, geb. Tongerlo 5 dec. 1749, overl. jong vóór 18 okt. 1753.

8. Lambertus Smeyers, geb. Tongerlo 18 okt. 1753. Dat de drie jongste zonen de naam Lambertus kregen wijst erop dat de voorlaatste en deze daarvoor vroegtijdig overleden zijn.

II. Tilmanus Smeijers, ged. Tongerlo 2 aug. 1739, herbergier te Tongerlo, overl. aldaar 9 okt. 1794; tr. Beegden 21 jan. 1767 (get.: Franciscus Boonen, Petrus Haltermans, Sophia Smeijers, Helena van Ass) **Anna Margarita van As(s)**, ged. Beegden 28 okt. 1738, dochter van Jan van Ass, landbouwer, pachter op Hatenboer, eigenaar van de pachthof Huis Beegden, hovenier en pachter van de kasteelhoeve Osen te Linne, en Maria Peters.²⁹

Uit dit huwelijk:

1. Joannes Mathias Smeijers, geb. Tongerlo 8 okt. 1768, overl. aldaar 29 aug. 1794.
2. Petrus Smeijers, geb. Tongerlo 1 nov. 1769, waarschijnlijk overl. vóór 1817.
3. Maria Aldegonda Smeijers, geb. Tongerlo 13 juli 1771, overl. Opper België 19 dec. 1832, tr. **Jan Mathijs Veltmans**, akkerman te Opper (1832).
4. Wilhelmus Herman Smeijers, geb. Tongerlo 10 aug. 1774, **volgt III.**
5. Lambertus Leonardus Smeijers, geb. Tongerlo 6 nov. 1778, akkerman, schout (burgemeester) van Tongerlo, overl. aldaar 12 jan. 1850; tr. Tongerlo 30 dec. 1826 **Maria Ida Koekhofs**, geb. Tongerlo 21 ventôse V (11 maart 1797), overl. aldaar 8 okt. 1840, dochter van Jacob Koekhofs en Maria Gertruid Geelen.

Pastoor Johannes Mathias Smeijers

Kerkstraat Smeermaas,
met de succursale kerk
Sint-Jozef
(coll. G. Bongaers)

III. **Wilhelmus Herman Smeijers**, geb. Tongerlo 10 aug. 1774, bierbrouwer en landbouwer, burgemeester en ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de gemeente Stramproy 1814-1825, overl. aldaar 10 febr. 1838; tr. Stramproy 3 pluviôse XI (23 jan. 1803) **Maria Vaessen**, ged. Stramproy 12 juni 1769, bierbrouwster, overl. aldaar 22 febr. 1853, dochter van Jacobus Vaessen en Catharina Hermans; weduwe van Joannes Mathias Eijcken, bierbrouwer te Stramproy (zie fragmentgenealogie Eijcken).
Het gezin Smeijers-Vaessen vestigde zich te Stramproy waar de kost verdiend werd met bier brouwen.³⁰

Uit dit huwelijk:

1. Thilien (Thilman) Jacques Smeijers, geb. Stramproy 1 ventôse XII (21 febr. 1804), **volgt IV-1**.
2. Jeanne Helene (Anna Helena) Smeijers, geb. Stramproy 15 jan. 1806, overl. aldaar 22 febr. 1836.
3. Jean Mathieu Smeijers, geb. Stramproy 4 maart 1808, r.-k. priester, pastoor te Lanaken, overl. Maasbree 25 jan. 1897.

4. Pierre Hubert Smeijers, geb. Stramproy 29 april 1810, overl. aldaar 16 sept. 1810. Bij zijn doop in de Willibrorduskerk van Stramproy fungeerde zijn halfbroer Adrianus Jacobus Eijcken als zijn peter.
5. Antoine Hubert Smeijers, geb. Stramproy 21 juli 1811, rentenier, overl. aldaar 12 maart 1893.
6. Joseph Hubert Smeijers, geb. Stramproy 1 sept. 1813, overl. aldaar 7 aug. 1831.
7. Job Hubert Smeijers,³¹ geb. Stramproy 10 mei 1816, **volgt IV-2**.

IV-1. **Thilien (Thilman) Jacques Smeijers**, geb. Stramproy 1 ventôse XII (21 febr. 1804), landbouwer, overl. aldaar 4 aug. 1880; tr. Weert 22 mei 1834 **Maria Catharina Pels(s)ers**, geb. Weert 20 jan. 1814, landbouwster, overl. Stramproy 31 jan. 1892,³² dochter van Jan Francis Pelsers en Elisabeth Breukers.

De echtelieden Smeijers-Pelsers stichtten een kroostrijk gezin. Er werden niet minder dan veertien kinderen geboren, zes jongens en acht meisjes. Zes kinderen

Brouwerij Smeijers-
Eijcken te Stramproy,
in de 19de eeuw
(Heemkundevereniging
Stramproy)

overleden op heel jonge leeftijd. De acht oudsten werden in Weert geboren, de anderen in Stramproy. Verondersteld mag worden dat de oudste zoon met zijn familie van Weert naar Stramproy was verhuisd om zijn moeder bij te staan in de brouwerij. Na hem had zijn dochter Maria Elisabeth Hubertina, gehuwd met Joannes Henricus Verstappen, de brouwerij verder geëxploiteerd.³³ Toen haar echtgenoot Joannes Henricus Verstappen in 1890 overleed, baatte Maria Elisabeth Hubertina het bedrijf verder uit totdat zij tenslotte in 1895 de exploitatie ervan stopte³⁴.

Uit dit huwelijk:

1. Joannes Franciscus Hubertus Smeijers, geb. Weert 24 mei 1835, landbouwer, overl. Stramproy 21 juni 1890.
2. Theodorus Josephus Hubertus Smeijers, geb. Weert 12 nov. 1836, r.-k. priester, gewijd op 1 april 1865 te Roermond, sedert 1 oktober 1865 professor en provisor aan het Bisschoppelijk College te Roermond, rector te Tungelroy sedert 11 febr. 1878, pastoor te Urmond sedert 1 okt. 1886, pastoor te Maasbree sedert 30 sept. 1893, overl. Maasbree 27 dec. 1905.

*Inscriptie
boven
voordeur van
de brouwerij
Verstappen-
Smeijers.
(Foto:
Bert van Laer)*

De jongere zus Maria Anna Louisa (Antje bij de verwante nazaten) woonde bij haar heerbroer en pastoor in als meid. Later, in 1878, kwam hun heerroom Johannes Mathias Smeijers eveneens bij hen inwonen.

3. Maria Elisabeth Hubertina Smeijers, geb. Weert (Swartbroek) 5 nov. 1838, bierbrouwster, overl. Stramproy 22 okt. 1930; tr. Kinrooi België 3 sept. 1863³⁵ **Joannes Henricus Verstappen**, geb. Kessenich België 24 maart 1839, bierbrouwer, overl. Stramproy 8 juli 1890, zoon van Johannes Renier Verstappen en Maria Aldegondis Tijskens. Zij zetten de uitbating van de brouwerij in Stramproy voort.³⁶

4. Willem Hermanus Hubertus Smeijers, geb. Weert 7 febr. 1841, overl. aldaar (Swartbroek) 27 febr. 1841.
5. Anna Helena Smeijers, geb. Weert 10 mei 1842, overl. aldaar 11 maart 1847.
6. Maria Hubertina Smeijers, geb. Weert 7 maart 1844, overl. Stramproy 27 jan. 1891.
7. Wilhelmina Catharina Smeijers, geb. Weert 29 juni 1845, overl. aldaar 7 maart 1847.
8. Petronella Catharina Hubertina Smeijers, geb. Weert 22 nov. 1846, overl. Stramproy 31 maart 1919.
9. Wilhelmus Hermanus Smeijers, geb. Stramproy 11 juni 1848, overl. aldaar 12 april 1849.
10. Josephus Hermanus Smeijers, geb. Stramproy 1 mei 1850, overl. aldaar 26 juni 1850.
11. Johannes Mathijs Smeijers, geb. Stramproy 7 sept. 1851, burgemeester 1876-1911 en secretaris 1899-1911 van de gemeente van Stramproy, voorzitter van het waterschap 'Het Land van Weert', voorzitter van boterfabriek St.-Antonius Abt sedert 1892, overl. Stramproy 17 juni 1911; tr. Stramproy 8 okt. 1901 **Joanna Gertrudis Rietra**, geb. Stramproy 28 febr. 1855, overl. aldaar 8 mei 1933, dochter van Jan Willem Rietra, kleermaker, en Joanna Meulen.
12. Helena Hubertina Smeijers, geb. Stramproy 23 okt. 1853, overl. aldaar 11 jan. 1934; tr. Stramproy 2 nov. 1896 **Peter Jacobus Nielissen (Nelissen)**, geb. Stramproy 14 aug. 1866, overl. aldaar 13 juli 1955, zoon van Peter Nelissen en Maria Houben. Helena Hubertina had een natuurlijke dochter, Joanna Maria Ludovica Helena Smeijers, geb. Hasselt 31 okt. 1894, die bij het huwelijk gewettigd werd.
13. Maria Anna Louisa Smeijers, geb. Stramproy 9 juni 1856, huishoudster bij haar broer Theodorus Josephus Hubertus Smeijers, de latere pastoor van Maasbree; bij diens overlijden in 1905 werd zij de huishoudster van haar achterneef, pastoor Veltmans van Sint-Martens-Voeren,³⁷ overl. Sint-Martens-Voeren 17 sept. 1939.
14. Catharina Ida Hubertina Smeijers, geb. Stramproy 27 okt. 1858, overl. aldaar 22 nov. 1858.

IV-2. **Job Hubert Smeijers**,³⁸ geb. Stramproy 10 mei 1816, molenaar, secretaris van de gemeente Stramproy 1843-1851, overl. aldaar 20 maart 1865; tr. Stramproy 19 april 1849 **Maria Catharina Veltmans**,

*Brouwerij Smeijers-
Eijcken te Stramproy,
in de 21de eeuw
(Foto: Bert van Laer)*

*Het
Veltmanshuis
te Sint-
Martens-
Voeren
(Wikipedia)*

geb. Stramproy 8 mei 1825, grondeigenares, overl. aldaar 19 maart 1866, dochter van Jacobus Veltmans, landbouwer, en Johanna Catharina van Geleuken.

Uit dit huwelijk:

1. Jacobus Hermanus Hubertus Smeijers, geb. Stramproy 13 febr. 1850, overl. aldaar 6 aug. 1851.

*Maria Anna
Louisa
Smeijers en
pastoor
Veltmans (coll.
Jo Corstjens)*

2. Maria Catharina Hubertina Smeijers, geb. Stramproy 10 juli 1851, overl. aldaar 17 dec. 1937; tr. Stramproy 4 mei 1876 **Jacobus Hubertus van de Winkel**, geb. Neeritter 4 juli 1854, landbouwer, molenaar te Ittervoort, overl. Stramproy 14 april 1899, zoon van Jacobus van de Winkel en Dorothea Simons.
3. Maria Jacoba Clementina Smeijers, geb. Stramproy 17 dec. 1853, overl. Molenbeersel België 31 okt. 1907; tr. Molenbeersel 27 april 1876 **Godefridus Hubertus Truijen**, geb. Molenbeersel 2 juli 1852, molenaar van de Zorgvlietmolen te Molenbeersel,³⁹ overl. aldaar 26 maart 1936, zoon van Theodorus Truijen en Gertrudis Deckers.
4. Tilman Jacobus Hubertus Smeijers, geb. Stramproy 27 maart 1856, overl. Molenbeersel 10 juli 1885 (getroffen door de bliksem onderweg naar huis).
5. Joanna Maria Helena Smeijers, geb. Stramproy 11 febr. 1859, overl. aldaar 31 aug. 1893; tr. Stramproy 14 april 1887 **Peter Jacobus Creemers**, geb. Stramproy 19 maart 1855, landbouwer, overl. aldaar 13 juni 1926, zoon van Laurentius Creemers, landbouwer, en Catharina Elisabeth Creemers. Zij hadden twee kinderen, waarvan er een op jonge leeftijd overleed.
Hun zoon Job Hubertus Creemers was burgemeester van Stramproy van 1941 tot 1953 en gemeentesecretaris van 1931 tot 1953.
6. Antonius Jacobus Smeijers, geb. Stramproy 23 okt. 1861, overl. aldaar 12 febr. 1862 als Antonius Hubertus Smeijers.

Antoine Hubert Smeijers, de ongehuwde broer van Job Hubert, nam na het overlijden van de echtelieden Smeijers-Veltmans als voogd van de weeskinderen zijn intrek in hun woning en zorgde voor hun verdere opvoeding.

Fragmentgenealogie Eijcken

Joannes Mathias Eijcken, ged. Stramproy 26 nov. 1765 als zoon van Adrianus Eijcken en Joanna Stockmans {peter: Lambertus Vleeshouwers; meter: Anna Eijcken voor wie optrad Helena Mooren}, brouwer, overl. Weert 3 ventôse VIII (22 febr. 1800); tr. Stramproy 30 jan. 1791 {get.: Petrus Jacobus Vaessen, Anna Catharina Eijcken} **Maria Vaessen**, ged. Stramproy 12 juni 1769 {peter: de eerwaarde heer Petrus Wiermans, pastoor te Neeroeteren, voor wie optrad Joannes Hubertus Phacan; meter: Helena Mooren), bierbrouwster, overl. aldaar 22 febr. 1853, dochter van Jacobus Vaessen en Catharina Hermans; zij hertr. Wilhelmus Herman Smeijers. Zie aldaar.

Uit dit huwelijk:

1. Adrianus Jacobus Eijcken, ged. Stramproy 20 nov. 1791 {peter: Jacobus Vaessen; meter: Elisabeth Eijcken voor wie optrad Gertrudis Vaessen}, overl. Stramproy 1 april 1830. Hij was in 1810 peter bij de doop van zijn halfbroer Pierre Hubert Smeijers.
2. Joanna Catharina Eijcken (Eijcken), ged. Weert 28 sept. 1794 {peter: Henricus Eijcken; meter: Catharina Hermans voor wie optrad Maria Helena Clerx}, woonde bij haar huwelijk te Stramproy (1817), overl. Tongerlo 10 juli 1821 in het kraambed; tr. Stramproy 21 jan. 1817 **Petrus Joannes Koekhofs**, geb. Tongerlo ca. 1891, landbouwer en *cabaretier* [= herbergier] te Bree (1817, 1819), overl. Tongerlo 19 aug. 1868, zoon van Arnoldus Koekhofs, overl. Tongerlo 22 nov. 1794, en Maria Anna Geusens, overl. Bree 4 maart 1816.

Uit dit huwelijk:

- a. Marie Anne Hubertine Koekhofs, geb. Bree 28 nov. 1817, overl. Tongerlo 2 jan. 1898; tr. Tongerlo 28 jan. 1840 **Leonard Frencken**, geb. Herkenbosch 5 sept. 1816, hoofdonderwijzer, overl. Tongerlo 5 maart 1895, zoon van Henricus Frencken, landbouwer, en Catharina Elisabeth Tevissen.
  - b. Jeanne Catherine Hubertine Koekhofs, geb. Bree 24 juni 1819, overl. Tongerlo 10 dec. 1829.
  - c. Pieter Arnoldus Koekhofs, geb. Tongerlo 6 juli 1821, overl. aldaar 30 jan. 1823.
3. Joannes Mathias Eijcken, ged. Stramproy 4 maart 1797 {peter: Petrus Jacobus Vaessen; meter: Barbara Hompes}, burgemeester van de gemeente Stramproy 1836-1869, overl. aldaar 15 april 1869. Zijn halfbroer Job Hubert Smeijers fungeerde tijdens zijn burgemeesterschap als secretaris.
  4. Henry Hubert Eijcken, geb. Stramproy 23 aug. 1799.

Vermoedelijk kwam Wilhelmus Herman Smeijers uit Tongerlo voor zaken in contact met de familie Eijcken-Vaessen in Stramproy. Na het vroegtijdig overlijden van de brouwer Joannes Mathias Eijcken is hij met diens weduwe Maria Vaessen in het huwelijk getreden en nam hij de uitbating van de brouwerij Eijcken over.⁴⁰ In haar tweede huwelijk met Wilhelmus Herman Smeijers (zie aldaar) bracht Maria Vaessen nog zeven kinderen ter wereld.

Noten

1. Meer dan waarschijnlijk kreeg hij daar onderdak bij de Zusters van St.-Vincentius à Paulo, van dezelfde orde dus als de congregatie die door zijn toedoen naar Lanaken was gekomen. Trouwens, tijdens de eerste dagen van de Grote Oorlog vluchtten de Zusters van Lanaken ook naar hun medezusters in Leut toen de Duitsers hun represailles tegen Lanaken ontketenden. KAREL VERHELST, RAF VAN LAERE, *De Eerste Wereldoorlog in Limburg*: Verslagen deel II, 494
2. E. KONINCKX, *De priesters van het bisdom Luik (1825-1967)*, Luik 1975, dl 2, 293
3. JEAN MAENEN, Grafsteen van pastoor Neyens, *Gossu-tijdingen* 22 (1985), 27. De grafsteen is helaas verdwenen bij de ontruiming van het kerkhof rond de kerk van Gerdingen.
4. RA Hasselt, Kerkarchief Lanaken.
5. De toren bleef staan tot het laatst, want hierin bevonden zich immers de klokken en het horloge.
6. JEAN MAENEN, De kerk van Lanaken tot het midden van de 19e eeuw, *Gossu-tijdingen* 46 (2009), 46-54, 57-80, 85-100. JEAN MAENEN, SIMONE PUT, *De Heilige Ursula ter ere: 150 jaar Sint-Ursulakerk Lanaken, 1860-2010*, Lanaken 2011, 110.
7. JACQUES BROUWERS, Over het wel en wee van de Zusters van Gijzegem te Lanaken, *Gossu-tijdingen* 21 (1984), 69-83.
8. Stichter van het Pauselijk Zouavenleger. Vgl.: W.J. VAN VENCKENRAY [vert.], *Frederik Franciscus Xaverius de Merode, Minister en Aalmoezenier van Pius IX*,

De Zorgvlietmolen te Molenbeersel (Wikipedia)

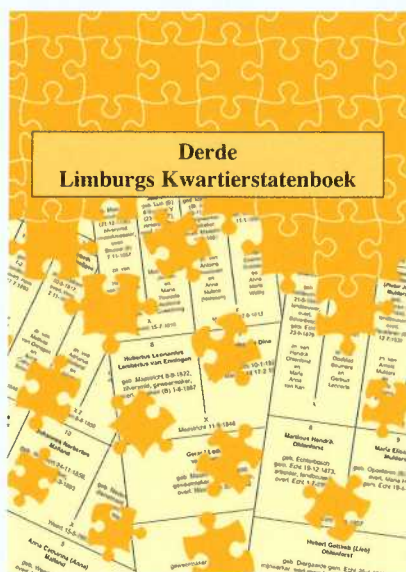
- Aartsbisschop van Melitene: Zijn leven en zijn werken*, Gent 1890, 362.
9. Een modern woord hiervoor is 'crowdfunding'
  10. WILLEM DRIESEN, Nederlandse beeldsnijders te Sint-Truiden in de tweede helft van de 19e eeuw, in: *Historische bijdragen ter nagedachtenis van G. Heynen*, Sint-Truiden, Geschiedkundige Kring, 1984, 153-157. CHRISTINE VANTHILLO, Nederlandse neogotici in Sint-Truiden: De neogotische beeldhouwersateliers van Cornelis Janssen (1828-1895), Michel Hoeken (1827-1917) en Gerard Jansen (1836-1906), in: *Sint-Truiden ingekaderd 1830-1914*, Sint-Truiden 1998, 176-188.
  11. VEERLE MEUL, *Van Waterstaatskerk tot mijnicité: Een historiek van het bouwen in Limburg door drie generaties provinciale bouwmeesters Jaminé (1832-1921)*, Hasselt 1999, 142-148. JEAN MAENEN, De Sint-Ursulakerk in Lanaken: een uniek neogotisch 'Gesamtkunstwerk', in: *Godfried Guffens (1823-1901) en het Limburgs historisme*, Hasselt 2001, 71-85.
  12. RA Hasselt, Kerkarchief Lanaken.
  13. JEAN MAENEN, Bezoek van koning Leopold I aan Lanaken in 1864, *Gossu-tijdingen* 52 (2015), 17-24, 29-31, 41-42.
  14. Koning Leopold I schonk dit glasraam aan de in opbouw zijnde kerk dus n.a.v. zijn bezoek van 6 september 1864: vier lancetvormige ramen met decoratief glas-in-lood, 2 à 2 boven elkaar geplaatst in neogotisch maaswerk. Beneden twee lancetvormige ramen van elf regels en bovenaan twee dito ramen van acht regels. In de top een vierpas in neogotisch maaswerk. In het bovenraam zijn twee heiligenfiguren afgebeeld, geplaatst in een neogotische nis: links de H. Johannes de Doper (*S. Joannes Bap.*) en rechts de H. Hendrik (*S. Henricus*). In het bovenregister zit sjabloonglas. In het onderste raam zijn eveneens twee heiligenfiguren afgebeeld in een neogotische nis: links de H. Jozef (*S. Joseph*) en rechts de H. Leopold (*S. Leopoldus*). In het benedenregister links en rechts is het heraldisch wapen van koning Leopold I van België aangebracht, de schenker van dit glasraam. De volgende tekst staat onderaan: LEOPOLDUS I BELGARUM REX HANC / ECCLESIAM VISITAVIT DIE SEXTA SEPT. 1864.
  15. MAENEN, PUT, St.-Ursulakerk Lanaken 2011, 34-36.
  16. LOU SPRONCK, *Philippe Van Gulpen, 1792-1862, chroniqueur met pen en penseel*, Maastricht 2005, 136.
  17. J.J.M. TIMMERS, *In het voetspoor van Ph. G.J. Van Gulpen*, Heerlen 1978. H.B. RUSSEL, JEAN MAENEN, De familie Loomans te Lanaken, in: *Gossu-tijdingen* 47 (2010), 44-45.
  18. Op zijn gedachtenisprentje, gedrukt bij Schols te Maastricht staat o.a. de volgende tekst: 'De dierbare Overledene was een ijverig en zorgvuldig zielzorger; een toonbeeld van priesterlijke deugd en ijver; zich uitend in Congregatiën en Zusterscholen op te richten'.
  19. BROUWERS, *Zusters van Gijzegem*.
  20. JEAN MAENEN, *Het parochiewezen van Smeermaas*, Smeermaas, Feestcomité, 1981, 61 pp.; Idem: *De St. Annakapel van Smeermaas: na 300 jaar bewogen geschiedenis nog steeds familiebezit van nakomelingen familie Veugen*, De Rode Leeuw jg. 43, 2012, 36-37.
  21. Smeermaas telde toen ongeveer 400 inwoners.
  22. RA Hasselt, Kerkarchief Lanaken. Dit is duidelijk een sneer naar inwoner Jos Russel, die zich in Smeermaas gevestigd had om aan de Nederlandse justitie te ontsnappen. Hij was uitgever van de krant 'l'Ami du Limbourg' waarin hij regelmatig fulmineerde tegen Nederlandse politici en de Nederlandse regering. Dat werd hem natuurlijk niet in dank afgenomen. In Smeermaas begon hij zich ook stilaan te roeren tegen het establishment. Over Joseph Russel zie: JOS HABETS: Doodsbericht van Joseph Russel, in: *De Maasgouw* 10 (1888), 89. H. BERNARD RUSSEL, GERARD BONGAERS, Boedelinventaris uit 1888 te Smeermaas-Lanaken, *Gossu-tijdingen* 45 (2008), 92-18, 113-118. JACQUES BROUWERS, Russel, Frans Ferdinand Jozef Hubert (gezegd Jozef; pseud. Lescurios), journalist, toneel- en geschiedschrijver, in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel 11, Brussel: Paleis der Academiën, 1985, 675-678.
  23. De Frans-Duitse oorlog van 1870.
  24. Jean Maenen: *Joannes Geraerts, een van mijn overgrootvaders, nam samen met 14 Lanakenaren dienst in het Pauselijk Zouavenleger*, De Rode Leeuw jg. 2015, 81-88.
  25. HENRI PIRENNE, *Geschiedenis van België*, dl. 4, Brussel, La Renaissance du Livre, 1931, 141 e.v.
  26. Verslagen van de gemeenteraad van Lanaken: "Zitting van den 21 7ber 1875. Tegenwoordig de H.H. Burgemeester, voorzitter, Cops, Schepen, Cauberghe, Giddelo en Cuypers, raadsleden, deze laatste de functie doende van secretaris. Ter oorzake van het betreurenswaardig vertrek van onzer zoo zeer beminden, ijverigen en hooggeachtten Herder, den Heer Jan Mathijs Smeyers: Overwegende dat deze eerwaarde Heer onze gemeente 23 jaren bestierd heeft met den grootsten mogelijken ijver en zelfopoffering; Zoo stemt de gemeenteraad eenparig(e) een(e) som van < twee > honderd vijftig franken, voor aankoop eener pendule en het p(r)ortret van onzen (wel)beminden weldoener; geschenk hem voor zijn zoo droevig vertrek aan te bieden als een bewijs van aangekleefdheid en dankbaarheid voor zoo menigvuldige en uitmuntende bewezen diensten, te meer daar de finantieele toestand van het kerkfabriek nooit in eenen zoo bloeienden staat geweest is als heden. Gedaan te Lanaeken op dag, maand en jaar als boven".
  27. PIERRE CLUSTERS: De familie Smeyers te Tongerlo, in: *Het Èzendröpke Groot Bree*, nr. 4 (1984-1985), 58-66.
  28. Zie voor een uitgebreide genealogie Van Ass: W. GERLACH M. VAN ASS, HERMAN J.J. VAN ASS, HERMAN J.J. THEUNISSEN, *Van Ass. Genealogie van een geslacht uit Midden-Limburg*, Den Haag, Roermond 1998. In dit werk ook een hoofdstuk met het gezin Smeijers-Van Ass en hun nazaten, 70-80, 232-236.
  29. VAN ASS, *Genealogie Van Ass*, 70-80.
  30. Het brouwgebouw met trapgevel dateert uit de 17e eeuw en was destijds een banbrouwerij volgens edict van de abdis van Thorn. Het kerspel Stramproy maakte tot aan de Franse Revolutie deel uit van het territorium van het Land van Thorn. Boven de voordeur bevindt zich een steen met de volgende inscriptie: 'Soli Deo Honora et Gloria' (Alleen aan God zij eer en glorie).
  31. Hij was gemeentesecretaris van Stramproy bij zijn halfbroer burgemeester Joannes Mathias Eijcken.
  32. VAN ASS, *Genealogie Van Ass*, 233. Als haar overlijdensdatum was abusievelijk de overlijdensdatum van haar moeder vermeld.
  33. In Stramproy is de brouwerij thans nog gekend als 'de brouwerij Verstappen'; de activiteiten als brouwerij werden omstreeks 1900 beëindigd.

34. Omstreeks 2000 werd het brouwerijgebouw verkocht met de bedoeling er een achttal wooncomplexen van te maken. Maar door de slechte conjunctuur raakte slechts één woning daarvan verkocht. Later zijn er acht appartementen van gemaakt voor het begeleid wonen van slechtienden. Medegedeeld door de heer Jac Langers van de Heemkring Stramproy.
35. De eerste afkondiging van het voorgenomen huwelijk vond op 23 augustus 1863 te Stramproy plaats voor J.M. Eijcken, ambtenaar van de burgerlijke stand. Het huwelijk werd aangegeven en gesloten te Kinrooi.
36. Zie voor het gezin en nazaten: VAN ASS, *Genealogie Van Ass*, 233.
37. Hendrik Veltmans, geb. Mopertingen 19 dec. 1866, overl. Sint-Martens-Voeren 20 okt. 1954, was doctor in de Wijsbegeerte en licentiaat in de Theologie, behaald aan de Gregoriaanse Universiteit te Rome. In 1891 werd hij benoemd tot kapelaan te Diepenbeek en in 1893 in de parochie Saint-Christophe te Luik. In 1898 werd hij tot pastoor benoemd te Saint-Rémy en in 1921 in Sint-Martens-Voeren. Staat bekend als Vlaamsgezind priester. De pastorie waarin hij tot 1948 woonde, een 18e-eeuws kapittelhuis, is thans bekend als het Veltmanshuis, het Vlaams Cultureel Centrum van de Voerstreek.
38. Hij was gemeentesecretaris van Stramproy bij zijn halfbroer burgemeester Joannes Mathias Eijcken.
39. Godfried Truyen-Smeijers liet in 1919 de oude molen vervangen door de huidige stenen beltmolen. Een beltmolen is een windmolen gebouwd op een kunstmatig opgeworpen heuvel waarin aan twee zijden een doorgang gemetseld is, zodat paard en kar voor het laden en lossen konden binnenrijden en er aan de andere kant weer uit konden. De romp van 'de Zorgvliet' werd gemetseld door Willem Klerckx, metselaar uit Molenbeersel; het molenwerk werd vervaardigd door molenmaker Van Tartwijk uit Waalre. Vgl.: WERNER SMET, De Zorgvlietmolen te Molenbeersel, *Ons Molenheem* 36 (2011), 60-61.
40. De bijhorende boerderij had een erf ter grootte van 100 roeden en bovendien bezat men 1385 roeden bouwland, 770 roeden weiland, 584 roeden broekgronden, heide, vijvers en 63 roeden bos. De bossen leverden hem het nodige brandhout voor het brouwproces; in de vijvers werden bloedzuigers gekweekt voor medicinale doeleinden, er werd vlas in geroot en in de winter werd het ijs verzameld voor de ijskelder. Mededeling van de heer Jan Leijssen uit Tungelroy.

Derde Limburgs Kwartierstatenboek

Het is zover! De presentatie van het Derde Limburgs Kwartierstatenboek zal op zaterdag 21 november a.s. om 15.00 uur plaatsvinden in het Cuypershuis, Pierre Cuypersstraat 1 te Roermond.

De geïllustreerde uitgave omvat maar liefst 448 bladzijden binnenwerk met 170 kwartierstaten van 65 inzenders. Naast een inleiding, lijst van afkortingen en inhoudsopgave, bevat het boek uitvoerige aantekeningen, bron- en literatuurverwijzingen. Een apart hoofdstuk is gewijd aan aanvullingen op het Eerste en Tweede Limburgs Kwartierstatenboek. Het geheel is voorzien van een lexicografisch register op familienamen van echtparen en personen.

Het boek is uitgevoerd in A4-formaat op HV MC Silk 135 grams papier, genaaid en gebonden met een harde band.

Bij voorintekening kost het boek € 24,95 exclusief verzendkosten en € 34,95 inclusief verzendkosten in Nederland. Na sluiting van de inschrijftermijn gaat het boek € 29,95 kosten, excl. verzendkosten. De boeken kunnen worden afgehaald tijdens de presentatie te Roermond of bij het Bureau van LGOG te Maastricht. S.v.p. per e-mail of telefonisch bij het LGOG doorgeven of de bestelling in Roermond of Maastricht wordt afgehaald. info@lgog.nl.

Inschrijven kan tot uiterlijk 12 oktober 2015 middels overschrijving van € 24,95 (afhaalprijs) of € 34,95 (bij verzending) per boek op bankrekening-nummer NL28 INGB 0006 5323 69 (BIC: INGBNL2A) van LGOG te Maastricht onder vermelding van "Kwartierstatenboek" en de postcode en het huisnummer van het adres waar het boek naar toe moet worden gestuurd of vermelden: "Afhalen".

Het Derde Limburgs Kwartierstatenboek verschijnt tijdig vóór Sinterklaas en Kerstmis. Wellicht is het een prachtig geschenk. Wees er snel bij want de oplage is beperkt!

Arno Griens en Henk Boersma, namens de redactie van het Derde Limburgs Kwartierstatenboek.

A.S.M. (FUNS)
 PATELSKI

In Memoriam Gerard Cruts (1945-2015)

Op zondag 2 augustus 2015 overleed in Geerlings-hospice te Valkenburg aan de Geul op zeventigjarige leeftijd de genealogisch onderzoeker en verzamelaar Gerard Cruts uit Maastricht. Enige maanden voordien werd bij hem kanker in een vergevorderd stadium geconstateerd.

Gerard Cruts was een gedreven genealoog voor wie het speuren naar zijn voorouders deel uitmaakte van zijn dagelijks leven. Genealogie droeg in hoge mate bij aan zijn welbevinden. Zonder kon hij niet. Hij was trots op zijn voorouders, zeker wanneer zij uit een 'Goei Famieje' stamden, hetgeen meer dan eens het geval bleek te zijn.

Van beroep was hij banketbakker en werkte hij in de bakkerij van Vroom & Dreesmann te Maastricht. Bakkers moesten vroeg uit de veren maar waren ook vroeg klaar. Na zijn werk spoedde hij zich steevast naar het archief. Bij zijn pensionering nam de frequentie van zijn archiefbezoek snel toe. Hij was iedere week wel ergens in een studiezaal of archiefkelder te vinden, vooral in het Regionaal Historisch Centrum Limburg in de Sint Pieterstraat te Maastricht. Hij was er kind aan huis. Naast lokale archiefinstellingen bezocht hij pastorieën en gemeentehuizen elders, buitenlandse archieven onder meer te Luik, Aken, Hasselt, Tongeren, Düsseldorf, enz. Niets was hem teveel. Hij bezocht talrijke verwanten speurend naar een spannend familie-verhaal, familiefoto's en bidprentjes. Dit alles op de fiets of met het openbaar vervoer. Vijftig jaar lang.

Hij was niet zozeer een bekende persoonlijkheid die zich op bijzondere wijze maatschappelijk wist te onderscheiden of aan de weg timmerde. Bovenal was Gerard Cruts een beminnelijk mens met een hart van goud. Oprecht, bescheiden en eenvoudig stond hij voor iedereen klaar. Ook voor hem een In Memoriam.

†

In dierbare herinnering aan

Gerard Cruts

* Maastricht, 7 mei 1945

† Valkenburg a/d Geul, 2 augustus 2015

Mijn lieve vriend Geert, mijn lieve papa; Gerard,
 onze bijzondere broer, schoonbroer,
 oom en oudoom....

Gerard heeft zich in zijn leven onderscheiden van anderen door zijn enorm doorzettingsvermogen. Het leren viel hem moeilijk; toch haalde hij, gesteund door zijn ouders, zijn banketbakkersdiploma. Thuis moest hij natuurlijk het geleerde in praktijk brengen en was de oven vaak bezet. Een voordeel was dat het hele gezin kon smullen van zijn lekkernijen. Hij was ook een familiemens, ging vaak op bezoek bij zijn opa, tantes en ooms. Hier hoorde hij vele verhalen over zijn voorouders, wat bij hem de kiem heeft gelegd voor interesse in genealogie en geschiedenis. Zo'n 50 jaar heeft hij zich er in vastgebeten om genealogische gegevens te verzamelen.

Hij was vaste klant van het archief in Maastricht, van archieven in Rotterdam, Den Haag, zelfs in het buitenland, zoals in Luik, Tongeren en Aken. Een grote passie van Gerard was het openbaar vervoer, met name de mogelijke komst van een tram in Maastricht. In het dagblad verscheen op gezette tijden een ingezonden stukje hierover. Wandelen in de natuur was eveneens een passie van hem. De nodige duizenden kilometers heeft hij achter de voeten, met zijn onafscheidelijke wandelstok. Gerard was ook een vroom mens, bezocht vele kerken, stak dan een kaarsje aan en deed zijn gebed. Bedevaartplaatsen waren hem niet onbekend. Het liefst ging hij naar Banneux, 'daar had hij iets mee' ....

Gerard was ook bloeddonor voor zijn medemens. Dat zijn zoon Ronnie gehandicapt bleek, deed hem pijn. Hij was heel zorgzaam: vele jaren heeft hij zijn vriendin Mia verzorgd. Het was dan ook pijnlijk voor hem en Mia dat Gerard dit in de laatste maanden, door zijn volslagen onverwachte en ernstige ziekte, niet meer kon.

Wij danken u van harte voor uw medeleven.
 Mia, Ronnie, zussen, broers, schoonbroer, schoonzus, neven, nichten, achterneven, achternichtenjes

Gerard Cruts publiceerde zijn kwartierstaat onder meer in dit tijdschrift.¹ Samen met mr. Fons Maassen verrichtte hij onderzoek naar zijn voorouderlijke adellijke familie Van Berlo.² Ook over zijn moedersfamilie Satijn, nazaten van de Maastrichtse vondeling Joseph Satijn (1819-1878), verscheen van zijn hand een artikel.³

Gerard Cruts heeft meegedaan aan het project Genetische Genealogie Nederland, een initiatief van de genealoog en uitgever Leo Barjeste van Waalwijk van Doorn.⁴ De uitgever liet in 2008 het boek Zonen van Adam in Nederland verschijnen.⁵ Helaas heeft Gerard de uitgave van het aangekondigde 2e deel, waarin de opname van de stamreeks Cruts met zijn Y-chromosomaal DNA-profiel was voorzien, niet meer mogen meemaken. De door hem samengestelde stamreeks moge hier volgen.

GERARD
CRUTS †

Stamreeks van Gerard Cruts

I. **Mathias Crutzen** (Creutz), geb. ca. 1600 (geschat), overl. Kerkrade 20 nov. 1656; tr. vóór 30 jan. 1628 **Catharina Moeren**.

II. **Balduinus Crutzen** (Cruts, Cruis, Creuts), ged. Kerkrade 26 dec. 1629, overl. Schaesberg 2 dec. 1700; tr. vóór 21 jan. 1652 **Heikel** (Helena) **Moberts**, ged. Heerlen 28 okt. 1618, overl. Schaesberg 15 sept. 1702, dochter van Mathias Moberts en Sophia Rhoen.

III. **Hubertus Cruis** (Creuts, Creusz, Cruts),⁶ ged. Heerlen 28 mei 1656; tr. Voerendaal 23 nov. 1681 **Helena Packbeir** (Packbier), geb. ca. 1658 (geschat), dochter van Ulricus Packbier, gegoed "In den Coninck" onder Heerlen, en Truitgen Slevers.

IV. **Ulricus Creusz** (Cruts), ged. Voerendaal 7 mei 1684, overl. Schimmert 5 okt. 1730; tr. Hulsberg 24 nov. 1720, ondertr. burgerlijk voor de dominee van Klimmen (conform het Ehtreglement) 10 nov. 1720, tr. burgerlijk idem 24 nov. 1720 **Aleida** (Aldegonda) **Coonen** (Coenen), ged. Hulsberg 25 nov. 1686, dochter van Wilhelmus Coenen, landbouwer, en Maria Houben; weduwe van Joannes Aerts.

V. **Matthias Cruts**, ged. Hulsberg 10 okt. 1721, wolspinner, woonde in het gehucht Kruis gelegen tussen Oensel en Schimmert, slachtoffer van de omvangrijke gerechtelijke dwaling in de Landen van Overmaas bij welke hij op 12 okt. 1773 gevangen werd gezet in het landhuis te Valkenburg onder de valselijke beschuldiging lid te zijn van een bende goddeloze bandieten later genaamd De Bokkerijders; om een bekentenis af te dwingen werd hij tijdens verhoren langdurig en zwaar gemarteld (tortuur) waarna hij op 15 dec. 1773 te Valkenburg in gevangenschap zonder bekend te hebben aan de opgelopen kwetsuren overleed, begr. onder de galg op de Graetheide; tr. Schimmert 21 nov. 1755 **Cornelia Heijnsens**, ged. Meerssen 8 maart 1737, overl. Schimmert 21 okt. 1819, dochter van Martinus Heijnsens en Maria Roemans.

VI. **Joannes Petrus Cruts**, ged. Schimmert 8 sept. 1762, wolspinner, overl. Schimmert 23 dec. 1840; tr. 1e Schimmert 18 nov. 1787 Joanna Maria Joonen, ged. Schimmert 3 nov. 1759, overl. Schimmert 27 aug. 1794, dochter van Conrardus Joonen en Maria Knols; tr. 2e Schimmert 8 juni 1797 **Maria Cornelia Sangen**, ged. Spaubeek 16 jan. 1771, overl. Schimmert 6 dec. 1813, dochter van Matthias Sangen en Joanna Catharina Tacken. Uit het tweede huwelijk:

VII. **Joannes Cruts**, geb. Schimmert 17 jan. 1806, tapper, dienstknecht, overl. Ulestraten 13 juli 1873; tr. Ulestraten 30 sept. 1831 **Maria Gertrudis Heijnen**, geb. Ulestraten 11 aug. 1799, huishoudster, overl. Ulestraten 20 april 1849, dochter van Gerardus Godefridus Heijnen, dagloner, en Maria Gertrudis Swelsen.

VIII. **Pieter Cruts**, geb. Ulestraten 27 sept. 1832, voerman, overl. Maastricht 7 jan. 1907; tr. Meerssen 25 juni 1859 **Maria Catharina Puts**, geb. Meerssen 7 jan. 1835, overl. Maastricht 15 febr. 1906, dochter van Henricus Paschasius Puts, dagloner, en Maria Paulissen.

IX. **Pieter Hubertus Cruts**, geb. Limmel gem. Meerssen 13 jan. 1869, aarde- en ovenwerker, overl. Maastricht 31 jan. 1914; tr. 1e Maastricht 29 okt. 1890 Maria Helena Smal, geb. Maastricht 19 dec. 1858, overl. Maastricht 24 okt. 1901, dochter van Mechtildis Smal; weduwe van Laurentius Hubertus Pleumeekers; tr. 2e Maastricht 27 nov. 1907 **Geertruida Maria Janssen**, geb. Maastricht 22 nov. 1867, overl. Maastricht 7 nov. 1914, dochter van Jan Leonard Janssen, machinist bij de spoorwegen, en Maria Catharina Swilden; weduwe van Andreas Hubertus van der Veur. Uit het tweede huwelijk:

X. **Jozef Cornelis (Sjo) Cruts**, geb. Maastricht 24 febr. 1913, achtereenvolgens werkzaam als verniswerker bij aardewerfabriek De Sphinx, als wasbaas bij het ziekenhuis Calvariënberg, als laboratoriumbediende bij ziekenhuis Sint Annadal, en tenslotte als loodgieter en monteur van sanitair bij de firma Benevu, overl. Maastricht 4 sept. 1976; tr. Maastricht 29 april 1938 **Cornelia Elisabetha (Corrie) Satijn**, geb. Sint-Pieter 2 juli 1913, overl. Maastricht (ziekenhuis) 9 april 2006, dochter van Antonius Arnoldus Hubertus Satijn, landbouwer, en Anna Maria Elisabeth van den Boorn.

XI. **Gerardus Cornelis (Gerard) Cruts**, geb. Maastricht 7 mei 1945, banketbakker in dienst van warenhuis Vroom en Dreesmann te Maastricht, overl. Valkenburg aan de Geul (Geerlingshospice) 2 aug. 2015, begr. Maastricht; sedert 15 mei 1976 samenlevend met **Maria Antonette Barbara (Mia) van Can**, geb. Valkenburg-Houthem 28 sept. 1950, dochter van Joannes Nicolaas van Can en Anna Maria Habets. Uit deze verbintenis:
1. Ronnie Gerardus Jozeph Cornelis van Can, geb. Maastricht 30 sept. 1977.

Pieter
Hubertus
Cruts,
1869-1914.

Noten

1. C.G. (moet zijn G.C.) CRUTS, Kwartierstaat Cruts-Satijn, in: *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie* 22 (1994) 2-5, 37-39, 67-70, 99-101. Vgl. *Gens Nostra* 1974.
2. A.M.A. MAASSEN, J. (moet zijn G.C.) CRUTS, Onderzoekingen naar een adellijke familie Van Berlo te Maastricht in de 17e eeuw, in: *LTG* 25 (1997) 102-107.
3. G.C. CRUTS, Joseph Satijn had geen voorgeslacht, wel nageslacht, in: *LTG* 15 (1987) 43-44.
4. FUNS PATELSKI, MARIE-ANNE VAN DER CRUIJS, *Limburgse Verwantschappen. Bijzondere familierelaties gebaseerd op de kwartierstaat Van der Cruijs-Gilissen*, Gronsveld en Rotterdam 2012, blz. 9.
5. S. BARJESTE VAN WAALWIJK VAN DOORN-KHOSROVANI, e.a., *Zonen van Adam in Nederland. Genetische genealogie: een zoektocht in ons DNA-archief*, Rotterdam en Gronsveld 2008.
6. Vanaf het echtpaar Cruts-Packbier is de stamreeks bewezen en te onderbouwen met documenten. [FP]

Jozef Cornelis (Sjo)
Cruts, 1913-1976.

PIERRE
VAN RIJSWIJK

De familie Van Rijswijk, aanvulling

Het valt soms niet mee aan feiten van lang geleden de juiste betekenis te geven. Om bijvoorbeeld erfeniskwesties goed te kunnen beoordelen, is het nodig gedetailleerde kennis te hebben van de rechtsregels die ter plaatse golden en die vaak verschillen van regelingen elders.

Zo vond ik het onbevredigend om over het lot van Jacob Pullen, die aanvankelijk getrouwd was met de weduwe van Jasper van den Heergraef, geen duidelijkheid te kunnen geven. Na de vaststelling dat hij was veroordeeld tot de pijnbank met uitzicht op de doodstraf, blijkt dat hij later toch als vrij man in Venray rondloopt en zelfs hertrouwd is.

Hoe was zo'n curieuze wending mogelijk? Louis Rutten die de moord en de persoon van Jacob Pullen uitvoerig beschreef, vermoedt dat er een 'moetsoen' aan de familie zou zijn betaald. Maar dat de zaak daarmee zou zijn afgedaan, lijkt mij niet erg waarschijnlijk. Er was immers allereerst duidelijk sprake van een scherpe examinatie met tortuur. Hoe ging zoiets in zijn werk?

Lezing van een boek over de Bokkenrijders verschafte mij hierover meer duidelijkheid. Daarin wordt een hoofdstuk gewijd aan de pijnbank c.q. de tortuur.¹ Het blijkt dat toepassing hiervan aan strikte regels was gebonden. Zo mocht men hiertoe pas overgaan bij zeer ernstige misdaden die men nagenoeg bewezen achtte. Bovendien moest er sprake zijn van een zekere mate van proportionaliteit: er moest een zekere matigheid in acht worden genomen naargelang de aard van de misdaad en de lichaamsgesteldheid van de verdachte. En als de verdachte deze behandeling doorstond, moest vrijspraak volgen - zonder bekentenis geen veroordeling. Ook moest de gedaagde de volgende dag zonder marteling zijn bekentenis gestand doen. Bij ontkenning kon hij overigens nog tot hoogstens drie maal toe opnieuw op de pijnbank worden gelegd.

Nu werd Jacob Pullen niet berecht in het gebied waar het in dit boek over gaat. Bovendien zitten we met de Bokkenrijders in de tweede helft van de achttiende eeuw en het proces tegen Jacob Pullen vond plaats in 1587. Maar deze rechtsregel, dat alleen in geval van een bekentenis een veroordeling kon worden uitgesproken, gold blijkbaar algemeen in alle streken en al vanaf de Middeleeuwen. In een boek over de rechtsgang in Grave en het land van Cuijk wordt een soortgelijke procedure vanaf tenminste 1588 beschreven.² En ook Ferry Mingelen deelt in een boek met historische wederwaardigheden over Den Haag mee, dat rond 1580 rechters konden kiezen voor een scherp verhoor op de pijnbank, toegepast bij zwaardere delicten en ontkenkende verdachten. Want zonder bekentenis was er geen veroordeling. Wie zijn onschuld vol kon houden, kwam doorgaans vrij. Zo werd een Liesbeth Heinrics dr. van Arnhem in 1585 in de pijnkelder 'ter torture gebragt', maar ze bleef ontkennen dat ze haar man had vermoord. En toen moesten de rechters haar laten gaan.³

De conclusie moet dus welhaast zijn, dat ook Jacob Pullen de tortuur waarschijnlijk heeft doorstaan zonder zich een bekentenis te laten ontwingen. Dit komt overeen met de indruk die je van zijn persoon krijgt uit de beschikbare documenten. De zachtere krachten lijken niet prominent aanwezig.

Noten

1. J.J. MELCHIOR, *De Bokkerijders*, Maasbree. 1981 (2de druk), 72 e.v.
2. JOH. J.J. VAN DONGEN, *Een land met goede justitie. Criminele rechtspraak in de stad Grave en het Land van Cuijk 1588-1811*, Cuijk. 1999, 19-20.
3. FERRY MINGELEN, *Graven rond het Binnenhof. Verhalen over Den Haag*, Schoorl 2011, 120.

H.J.O. (JOEP)
MARTENS

Op zoek naar drie broers Martens, vrijwilligers bij de Nationale Militie 1816-1835

In het boek *Genealogische aantekeningen over de familie Martens te Beek* wordt onder V-8 het gezin besproken van de stamouders Willem Martens (1723-1790) en Joanna Lemmens (1729-1789).¹ Er werden uit dat huwelijk negen kinderen geboren, waarvan zes kinderen trouwden. De zes gezinnen werden vervolgens zoveel mogelijk nader uitgewerkt. Van één gezin ontbrak echter een en ander: het gezin van Frans Martens (1762-1812) en Maria Agnes Daemen (1762-1808). In dat gezin werden vier zonen geboren: Willem (1798), Nicolaas (1800), Jan Peter (1803) en Jan Lambert (1805). Men moet zich realiseren dat toen de beide ouders overleden waren, de leeftijd van de kinderen 14 jaar en jonger was. Wat is er daarna gebeurd? Waar werden de wezen geplaatst en verzorgd? Wat is er verder van hen geworden? Met de gebruikelijke bronnen, zoals kerkregisters, akten van de burgerlijke stand of memories van successie konden destijds geen nadere gegevens meer worden gevonden. Het werd tijd voor andere en meer gespecialiseerde informatiebronnen. Op zoek dus naar de familieleden!

Hoe werd de voogdij geregeld?

Na het overlijden van vader Frans Martens werden de kinderen volle wees. Er moest dus in de voogdij worden voorzien. In het toenmalige departement van de Nedermaas, waaronder de gemeente Beek viel, was het Franse burgerlijke recht van toepassing: de Code Civil. Deze wet kende het instituut van de Familieraad, die in geval van voogdij belangrijke bevoegdheden had, waaronder het benoemen van voogden. Deze raad bestond uit familieleden zowel van vaders als van moederskant. De raad stond onder voorzitterschap van de vrederechter.²

Met betrekking tot Beekse aangelegenheden was de vrederechter van Meerssen bevoegd. Vervolgens werden in de rechterlijke archieven van die rechterlijke functionaris de repertoria op de civiele akten en vonnissen over de jaren 1808 (jaar van overlijden van moeder Agnes MartensDaemen) tot en met 1816 (vier jaar na overlijden vader Frans Martens) doorgenomen.³ Er werden echter geen benoemingen van voogden over de kinderen MartensDaemen aangetroffen. Bij deze vaststelling moeten we het laten.

Genealogisch onderzoek in fasen

Het boek over de familie Martens dateert uit 2003. De daarin vermelde genealogische gegevens waren gebaseerd op onderzoek van vóór dat jaar. Uit de destijds geraadpleegde akten van de burgerlijke stand van de gemeente Beek bleek dat Nicolaas op 26 april 1822 overleden was in het hospitaal te Maastricht. Daarbij werd aangetekend dat hij dragonder was geweest bij de zesde Compagnie van het vierde Regiment van de Lichte Dragonders aldaar. Voorts

bleek dat Jan Lambert al tijdens zijn eerste levensjaar op 11 augustus 1806 te Beek was overleden.⁴ Dat een op de vier kinderen het eerste levensjaar niet haalde was toentertijd gebruikelijk. Overigens waren de levensverwachtingen in de eerste helft van de negentiende eeuw in het algemeen niet hoog: voor mannen gemiddeld rond de 37 jaar, voor vrouwen gemiddeld rond de 39 jaar.⁵

Naderhand kwamen via de provinciegrens overschrijdende digitale weg enige gegevens te voorschijn over Willem Martens: hij was (ongehuwd zijnde) op 1 juni 1827 te Grave overleden. Als beroep werd vermeld korporaal bij het bataljon mineurs en sappeurs van het garnizoen in die vestingstad. Over Jan Peter Martens ontbraken echter aanknopingspunten. De vraag drong zich op of hij, evenals zijn broers, wellicht ook een militair beroep zou hebben gekozen.

Een artikel uit begin 2014 over onderzoek naar militairen in de negentiende eeuw was aanleiding voor verder onderzoek.⁶ Het artikel behandelde twee ingangen: de militieregisters (1815-1941) en de militaire stamboeken (1813-1924). De militieregisters die zich in het voormalige Rijksarchief te Maastricht, thans het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL), bevinden, bevatten slechts weinig nog niet bekende informatie. Kennisneming van de militaire stamboeken, die zich te 's-Gravenhage in het Nationaal Archief bevinden, bleek daarentegen, om in militaire termen te spreken, een voltreffer te zijn.

De geraadpleegde militaire stamboeken de volledige naam was stamboek van de onderofficieren en manschappen van mindere graden, gevolgd door de benaming van het regiment omvatten de volgende indeling: (1) namen en voornamen van de militair, (2) namen van de ouders, datum van geboorte en geboorteplaats, laatste woonplaats en signalement, (3) datum van intreding bij het korps en de wijze onder welke omstandigheden, (4) eventuele eerder dienstperioden met wijze van afdoening, (5) bevorderingen bij het korps, (6) gedane veldtochten, opgelopen wonden en uitstekende daden en tenslotte (7) beëindiging van het dienstverband en de wijze waarop. Dat betekent dus een nieuwe bron van informatie over het verdere levensloop van de betreffende militair.

Op basis van de gegevens, zoals die blijken uit de akten van de burgerlijke stand in combinatie met de gegevens uit de militaire stamboeken, kunnen thans de volgende meer aanvullende beschrijvingen over de drie broers Martens worden gegeven.

Willem Martens

Hij werd geboren te Beek op 18 november 1798 en overleed te Grave op 1 juni 1827.

Willem trad in november 1816 voor een periode van acht jaren vrijwillig in militaire dienst. Aanvankelijk

werd hij geplaatst bij het korps pontonniers van het garnizoen te 's-Hertogenbosch. Nadien werd hij sappeur bij het korps mineurs en sappeurs aldaar. Inmiddels had hij de rang van sappeur eerste klasse bereikt. Vervolgens werd hij per maart 1825 bevorderd tot korporaal. Per december 1825 werd zijn contract voor vier jaren verlengd.

Hij overleed te Grave op de afdeling infirmerie (ziekenboeg). Aangifte van overlijden bij de burgerlijke stand te Grave werd gedaan door de sergeant majoor Christiaan Hendriks en de sergeant Piet Lorie, vrienden van de overledene.

Zijn signalement luidde: aangezicht rond, voorhoofd smal, ogen blauw, neus plat, mond klein, kin rond, haar blond en wenkbrauwen blond. Geen bijzondere kenmerken. Zijn lengte bedroeg 1 ellen, 5 palmen en 9 duimen (1.59 meter).⁷

Nicolaas Martens

Hij werd geboren te Beek op 30 oktober 1800 en overleed te Maastricht op 26 april 1822.

Bij de aantekeningen in de militaire stamboeken wordt aangegeven dat zijn geboortedatum is 10 juni 1799. Die datum is niet aannemelijk. Immers, de burgerlijke stand gaat uit van 30 oktober 1800. Bovendien zou een geboorte in juni 1799 betekenen dat zijn moeder bevallen zou zijn zeven maanden na de geboorte van Willem Martens.

Nicolaas (of Nicola) is op 22 december 1818 vrijwillig in militaire dienst getreden als dragonder voor de tijd van zes jaren. Hij maakte deel uit van de zesde Compagnie van het vierde Regiment Lichte Dragonders van het garnizoen Maastricht. Hij haalde zijn termijn niet. Op 26 april 1822 werd aangifte van zijn overlijden "heden ten twee uren 's ochtend" gedaan door Joannes Walter en Christiaan Martini, beiden bediende in het hospitaal, onder de mededeling "den overledenen gekend te hebben".

Het signalement van Nicolaas luidde: aangezicht ovaal, voorhoofd hoog, ogen blauw, neus ordinair, mond idem, kin spits, haar bruin, wenkbrauwen bruin. Kenmerk pokdalig. Zijn lengte bedroeg 5 voeten, 5 duim en 1 streep (1,62 meter).⁸

Peter Martens

Jan Peter Martens, in de militaire stamboeken steeds aangeduid als Peter Martens, werd geboren te Beek op 16 april 1803. De datum en plaats van overlijden zijn niet bekend.

Op 24 november 1824 is hij vrijwillig als soldaat in militaire dienst getreden voor de tijd van zes jaren. Daarbij ontving hij een handgeld van tien gulden en vijftig centen. Op 22 januari 1825 is hij aan boord gegaan van de brik de Valk, een zeilvaartuig bestemd voor de grote vaart, met bestemming West Indië. Daar was hij te Curaçao geplaatst als jager. Na expiratie van de dienst werd hij op 12 april 1831 naar Suriname gezonden, waar hij met de Valk op 13 mei 1831 aankwam. Op 18 mei daaropvolgend werd hij voor vier jaren geëngageerd als kanonnier bij het bataljon veldartillerie met veertig gulden als handgeld. In mei 1831 ontving Peter Martens de bronzen medaille nr. 661.

Na beëindiging van het dienstverband in 1835 werd hij krachtens besluit van 23 juli 1835 terug naar het moederland gezonden, waar hij op 4 september 1835 te Helvoet en vervolgens te Harderwijk aankwam. Daarna ontbreekt elk spoor.

Het signalement van Peter Martens luidde: aangezicht vol, voorhoofd breed, ogen grijs, neus dik, mond matig, kin rond, haar blond, wenkbrauwen blond. Geen bijzondere merktekenen. Hij was lang 1 ellen, 6 palmen en 7 duimen (1,67 meter).⁹

Enkele aspecten van de militaire organisatie

Alle drie de zonen Martens die de volwassen leeftijd bereikten, zijn dus vrijwillig in militaire dienst getreden. Hoe was de militaire organisatie destijds geregeld? We zullen ons beperken tot de periode van 1816 tot 1835: in 1816 nam Willem dienst en de langstlevende zoon Peter zwaaide in 1835 te Harderwijk aangekomen af. Relevant waren gedurende die jaren de Militiewetten van 1815 en van 1817.¹⁰ Bij de Militiewet 1815 werd uitvoering gegeven aan de bepalingen van de Grondwet van 1814. De samenvoeging van de Noordelijke Nederlanden en de Zuidelijke Nederlanden medio 1815 leidde tot een nieuwe Grondwet van 1815, hetgeen aanleiding was voor een nieuwe Militiewet 1817. Deze wet bleef van kracht tot 1861 toen een nieuwe wet werd afgekondigd.

De bepalingen van beide wetten uit 1815 en 1817 kwamen vrijwel overeen. Alleen de minimumleeftijd voor indiensttreding verschilde: 18 jaar werd gewijzigd in 19 jaar.¹¹

De militaire organisatie kende een driedeling: een beroepsleger, de nationale militie en de schutterijen. Tot het beroepsleger behoorden beroepsoldaten en huurlingen, voornamelijk afkomstig uit Zwitserland en Nassau. De nationale militie bestond uit vrijwilligers en lotelingen, eventueel vervangen door plaatsvervangers.¹²

De vrijwilligers gingen een contract aan voor bepaalde tijd. Willem tekende voor acht jaren, Nicolaas en Peter voor zes jaren. Nadien konden de contracten verlengd worden. Voor Willem en voor Peter was dat vier jaren.

In 1992 is een artikel verschenen in het Limburgs Tijdschrift voor Genealogie, waarbij aandacht werd geschonken aan te Maastricht overleden Nederlandse militairen in de jaren 1814-1818.¹³ De schrijver verwees naar een opmerkelijke bepaling uit de Militiewet 1815, die handelde over de vrijwilligers: "Het plaatselijke bestuur zal de vrijwilligers bij voorkeur zoeken uit de bedeelde en in de verschillende godshuizen opgevoed wordende personen; zullende hetzelfde hierin te werk gaan met overleg der onderscheidende ambestuurders en regenten der godshuizen."¹⁴

Met andere woorden: de gemeenten werden aangespoord het daarheen te leiden dat jongemannen die ondersteuning genoten en in weeshuizen werden opgevoed, zich als vrijwilliger voor de nationale militie zouden melden. Zou het in het geval van de drie zonen Martens wellicht evenzo zijn geweest? Dat zou dan betekenen dat zij op kosten van de overheid werden onderhouden in een weeshuis. In de archieven konden

vooral nog geen aanknopingspunten voor een dergelijke aanname worden gevonden.¹⁵

Nog enkele opmerkingen over de militaire benamingen, zoals pontonnier, dragonder, sappeur en mineur. Begin 1814 werd door de Nederlandse overheid in beginsel de bestaande Franse structuren overgenomen, waaronder de Franse militaire structuur voor een nieuw op te richten Nederlandse militaire organisatie. Het Franse stelsel kende de volgende onderdelen: infanterie, cavalerie, artillerie en genie. De infanterie of voetvolk kende onder meer fuseliers en grenadiers, naar gelang de aard van het wapen (gewoon of bijzonder). Bij de cavalerie of ruiters behoorden de benamingen dragonders of huzaren. De artillerie of het geschut kende onder meer de pontonniers of bruggenbouwers en ouvriers of werkmannen. Bij de afdeling genie werkte men met pontonniers, sappeurs en mineurs, ten behoeve van de aanleg van bruggen, loopgraven en ontstekingsmechanismen.¹⁶

Onnauwkeurigheden in de Militaire Stamboeken en de Burgerlijke Stand

Hierboven werd gewezen op een onnauwkeurigheid met betrekking tot de geboortedatum van Nicolaas Martens. Volgens de geboortekende berustend in de Beekse gemeenteadministratie zou hij op 30 oktober 1800 te Beek geboren zijn. In het militaire stamboek werd de datum 11 juni 1799 aangehouden. Deze laatste vermelding zou wellicht een leugentje om bestwil zijn geweest. Volgens de Militiewet van 1815 diende een jongeman 18 jaar te zijn om in dienst te kunnen treden, bij de wet van 1817 was dat 19 jaar geworden. Toen Nicolaas in december 1818 als vrijwilliger in dienst trad, was hij nog geen 19 jaar. Indiensttreding zou wel kunnen als de geboortedatum in juni 1799 zou vallen. Was hem toen die verandering van geboortedatum ingefluisterd? De overheid had immers een belang bij veel vrijwilligers voor militaire dienst.

Ook bij de akten van de burgerlijke stand valt iets merkwaardigs op. De Maastrichtse ambtenaar noteerde de familienaam Maartens, met als nadere gegevens Nicolaas, geboren te Beek en zoon van Franciscus Martens en Agnes Deenen. De Beekse ambtenaar wist kennelijk beter en noteerde in het extract van de Maastrichtse overlijdensakte de juiste naam Martens. Verder werden alle gegevens juist overgenomen, behalve de naam van de moeder. Mogelijk heeft een verschrijving via horen zeggen plaats gevonden waarbij de naam Daemen werd veranderd in Deenen. Overigens moet men zich realiseren dat Nicolaas bij het overlijden van zijn moeder nog geen acht jaar oud was. Dat hij haar achternaam wellicht niet exact wist is dan ook verklaarbaar.

Aanvullende gegevens

De hierboven weergegeven persoonsbeschrijvingen zijn gebaseerd op de officiële bronnen van de overheid: de burgerlijke stand en de militaire stamboeken. Maar er is nog meer, zij het van aanvullende aard, te vinden. Maar allereerst dit: in de stamboekgegevens van Willem Martens is een verwijzing te vinden naar een

veroordeling door de krijgsraad te 's-Hertogenbosch uit het jaar 1822.

De literatuur biedt nog aanvullende informatie met betrekking tot het militaire leven en in het bijzonder het koloniale leger in de West. Het oudste geschrift is het boek van August Kappler uit 1854 met als titel: Zes jaren in Suriname 1836-1842, schetsen en taferelen. Een heruitgave verscheen in 1983.¹⁷ Van latere datum is het boek van Clemens Verhoeven met als titel: Het vergeten korps. De geschiedenis van de Koloniale Reserve uit 2012.¹⁸

Maar nu eerst een verslag van een militairrechtelijke procedure.

Incident in de herberg St. Joris te Hintham

Bij vonnis van de krijgsraad te 's-Hertogenbosch uit het jaar 1822 werd Willem Martens veroordeeld tot een gevangenzetting gedurende één jaar.¹⁹ De officiële naam van de krijgsraad luidde: de Krijgsraad in het Provinciaal Commandement van Noord-Brabant.²⁰ Het vonnis werd gewezen en nader "gepronuntieerd" op 2 juli 1822 "voor het Front der Parade".²¹

Wat was het geval? Op zondag 12 mei 1822 waren meerdere militairen uit verschillende korpsen, gelegerd in het garnizoen te 's-Hertogenbosch, waaronder leden van het Zwitsers regiment, aanwezig in de herberg St. Joris te Hintham, een plaats grenzende aan de vestingstad. Op enig moment is er een woordenwisseling ontstaan tussen leden van de verschillende korpsen over de vraag wat er gedanst zou moeten worden. Deze woordenwisseling onttaarde vervolgens in beledigingen en handtastelijkheden. Plotseling trok Willem Martens zijn sabel en bracht een houw toe aan de fuselier van het regiment Zwitsers Charles Calame. Deze viel neer, bloedde hevig en moest vervolgens naar het garnizoenshospitaal worden overgebracht. Willem werd gearresteerd en opgesloten in het proovoosthuis in afwachting van zijn berechting. Zowel Willem als verschillende getuigen werden gehoord door de daartoe aangewezen officieren commissarissen van het garnizoen van 's-Hertogenbosch. Willem bekende de feiten, en voerde ter verontschuldiging aan dat hij getracht heeft de wanordelijkheden te kalmeren, doch van de Zwitser "een steek in de borst van zijn rok ontving". Daarna heeft hij zijn sabel getrokken om zich te verdedigen. Tevens wees hij er op dat hij half beschonken was.

Op 7 juni 1822 werd de zaak voor de krijgsraad behandeld. De auditeur militair vorderde dat de gedetineerde zou worden veroordeeld tot een correctionele gevangenzetting voor één jaar. Daarna gingen de stukken naar het Hoog Militair Gerechtshof te Utrecht (HMG) die de krijgsraad bij missive van 17 juni 1822 nadere aanwijzingen gaf. Nader onderzoek moest worden of "de ziekte van den gekwetsten persoon al of niet in verband staat met de bekomene hoofdwonde, en zoo ja, hoe lang de ziekte heeft geduurd". Ten volgorde hierop hoorde de krijgsraad op 24 juni 1822 de geneesheer Marinus van Thienen, belast met de behandeling van de zieke en gekwetste militairen in het Bossche garnizoenshospitaal. Uit diens verklaringen leidde de krijgsraad af dat niet gebleken is dat de verwonding een ziekte of

onbekwaamheid tot gewone, personele arbeid of dienst gedurende meer dan twintig dagen bij de verwonde zou hebben teweeg gebracht. Na goedkeuring van de zijde van het HMG gedateerd 27 juni 1822 volgde op 2 juli 1822 de uitspraak van het vonnis.²²

Deze veroordeling stond evenwel niet in de weg dat Willem Martens in maart 1825 tot korporaal zou worden bevorderd.

Een aspect behoeft nog een nadere toelichting: de tussenkomst van het HMG. De rechtsmacht van dit gerechtshof omvatte in grote lijnen het volgende. De rechtspraak in eerste en enige aanleg over bepaalde hoge militairen, de rechtspraak in hoger beroep van alle daarvoor vatbare vonnissen van de krijgswaarden en de approbatie van alle daaraan onderworpen vonnissen van de krijgswaarden. De approbatie of goedkeuring hield het volgende in. Vroeger bestond in het strafrecht de regel dat in geval van een bekentenis de veroordeelde niet in hoger beroep kon gaan. Een beperking van het hoger beroep dus. In dat soort (militaire) gevallen werd de approbatie van de hogere beroepsinstantie voorgeschreven. Een soort controle op de eerste instantie voordat gevonnist kon worden.²³

Slechte leefomstandigheden

Het leven in de kazernes van een garnizoen was destijds bepaald geen aangenaam verblijf. Verhoeven noemt de leefomstandigheden van de gewone soldaten in de kazernes naar hedendaagse begrippen mensonterend. "Tientallen jaren achtereenvolgens huizden ze dicht op elkaar in kazernes waar lucht en licht vrijwel geen toegang hadden. Roet, vocht en schimmel heersten overal. Regelmatig ontstonden er epidemieën onder de soldaten die dan vervolgens (...) slachtoffers maakten." Pas tegen het einde van de negentiende eeuw begon men in te zien dat moest worden ingegrepen. Betere huisvesting betekende ook een betere operationele waarde van de troepen.²⁴ Daarnaast moet worden gewezen op overmatig drankgebruik, onderlinge ruzies en vechtpartijen. Verhoeven maakt ook melding van frustraties over eentonig bestaan.²⁵

Het is niet uitgesloten dat het overlijden van Nicolaas op nog geen 22 jarige leeftijd en van Willem op bijna 29 jarige leeftijd aan deze slechte omstandigheden te wijten is geweest.

Enkele bijzonderheden over de vrijwilligers voor Oost en West Indië

De kazerne Oranje Gelderland te Harderwijk fungeerde vanaf het begin van de negentiende eeuw als vertrekpunt voor manschappen die als vrijwilliger naar de koloniën in Oost en West Indië zouden gaan. Jaarlijks vertrokken ongeveer 1500 naar de Oost, en 150 tot 200 naar Curaçao en Suriname.²⁶ De keuze voor Harderwijk had een reden. Het had uiteraard een haven, gelegen aan de toenmalige Zuiderzee. De stad was voor de Franse tijd een belangrijke vissersplaats en Hanzestad. Tijdens de tachtigjarige Oorlog verhuisde de Provinciale Munt van Gelderland van Nijmegen naar Harderwijk. In 1648 verkreeg de stad bovendien een universiteit. In het begin van de negentiende eeuw

verloor de stad zowel de munt als de universiteit. Dat betekende een behoorlijke aderlating. Een nieuwe overheidsinstelling was dan ook een uitkomst voor stad en bevolking. En dat werd de Oranje Gelderland-kazerne.²⁷

Ongeveer de helft van de vrijwilligers was van buitenlandse afkomst. Veel vrijwilligers waren op de vlucht voor de overheid of persoonlijke vijand; mannen, die zich elders om welke reden dan ook onmogelijk hadden gemaakt. Ook armoedzaaiers en analfabeten bevonden zich onder hen, maar ook geleterden waaronder de Franse dichter Rimbaud.²⁸

"De koloniale soldaat was vertrouwd met de dood. Meestal stierf hij jong en ellendig, vaker aan ziekte dan aan verwondingen. Slechts een beperkt deel van de manschappen haalde zijn gagement...". Wanneer zij al terugkeerden in het moederland en daar hun laatste jaren "min of meer zelfstandig door brachten, stierven (zij) een vrijwel naamloze dood, hoogstens opgemerkt door wat lotgenoten..."²⁹

Het is dan ook wat meer duidelijk geworden waarom we thans niet meer kunnen ontdekken waar en wanneer Peter Martens na terugkeer in het moederland is overleden.

Nageslacht?

Niet gebleken is van nageslacht van deze drie zonen. Met betrekking tot Peter Martens moet een aantekening worden gemaakt. Kappler vermeldt in zijn boek, dat in de West huwelijken naar Europese wijze niet gebruikelijk waren; men leefde met een vrije huishoudster of bijzit. Kinderen uit die relatie geboren werden door de wet niet erkend, doch overigens als zodanig behandeld; zij droegen de naam van de moeder.³⁰

Ook Verhoeven wijst op dit verschijnsel. De koloniale manschappen beschikten meestal over een inlandse huishoudster, die tevens "beddediensten" leverde.³¹ Niet onmogelijk is dat Peter Martens in de West toch nageslacht zou hebben gehad.

Samenvatting

Willem, Nicolaas en Peter Martens hebben op jonge leeftijd hun ouders verloren. Onduidelijk is gebleven of nadien werd voorzien in de voogdij. Ook weten we niet waar zij na het overlijden van de ouders onderdak hebben gekregen.

Bij een of meer leden van de families Martens of Daemen dan wel in een weeshuis? Kortom over de periode van 1812 tot de respectieve momenten van indiensttreding bestaat onzekerheid. Vermoedelijk vanwege gebrek aan alternatieven hebben zij alle drie gekozen voor het beroep van soldaat: een beroep dat voor velen een laatste mogelijkheid bood met niet altijd een goede afloop. Zoals zoveel van hun lotgenoten stierven Willem en Nicolaas jong. Hoe het met Peter na terugkeer vanuit de West in 1835 is vergaan, weten we niet; wellicht was het ook geen uitzondering op de regel. Met deze vaststellingen kunnen we ons onderzoek naar de drie broers Martens afsluiten. We weten nu al heel wat meer over onze verre verwanten uit het verleden. Al met al een beeld van drie mensen uit de familie, die bepaald niet gespaard zijn gebleven van tegenslagen.

Geraadpleegde bronnen

Allereerst werd geraadpleegd de handleiding voor genealogisch onderzoek in Limburg van de hand van Régis de La Haye: *Limburgse Voorouders*. Inmiddels bestaat de derde herziene en bijgewerkte druk, Maastricht 2005.

Daarnaast moet worden vermeld de institutionele handleiding met betrekking tot de aangrenzende provincie: Noord-Brabant in de negentiende eeuw, door W.G.M. van der Heijden, eindredactie J.G.M. Sanders, 's-Hertogenbosch/Hilversum 1993.

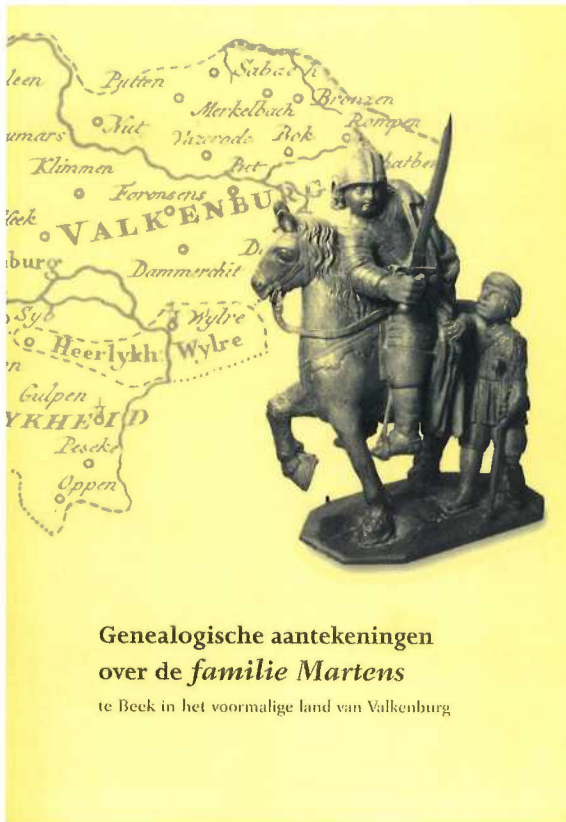
Het betreft een naslagwerk, waarin achtereenvolgens worden besproken bestuur, rechtspraak, belastingen,

defensie, onderwijs, waterstaat, landbouw jacht en visserij. Elk onderwerp wordt afgesloten met een bereedeneerde literatuurlijst, gepubliceerde bronnen en archieven. Informatie die ook voor onderzoek met betrekking tot Limburg van belang kan zijn.

Voorts wordt verwezen naar de jaarboeken en de kwartaaluitgaven van het Centraal Bureau voor de Genealogie te 's-Gravenhage.

Deze bronnen maakten de schatkamer van de militaire stamboeken toegankelijk en verwezen naar het diepgaande proefschrift van De Graaff over de militair-rechterlijke organisatie.

Tenslotte wordt nog verwezen, zij het ten overvloede, naar internet. Gewoon zoeken op termen, waarvan men denkt dat deze van belang kunnen zijn, kan veel opleveren.

Genealogische aantekeningen over de familie Martens

te Beek in het voormalige land van Valkenburg

Mr. H.J.O. (Joep) Martens (1943) studeerde rechten aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Hij was werkzaam als bestuursrechter te 's-Hertogenbosch en Maastricht. Publicaties van zijn hand verschenen over de Limburgse rechtsgeschiedenis en genealogie, onder meer in dit tijdschrift.

In 2003 publiceerde hij in boekvorm een uitgebreide stamboom over zijn familie, met de bescheiden titel: *Genealogische aantekeningen over de familie Martens te Beek in het voormalige land van Valkenburg*. De gedegen studie van 248 bladzijden is, zolang de voorraad strekt, verkrijgbaar bij de auteur tegen een vergoeding van € 25,00. Dit is inclusief eventuele verzendkosten binnen Nederland. Het boek kan besteld worden middels e-mail: casanegen@ziggo.nl.

Noten

- 1 H.J.O. MARTENS, *Genealogische aantekeningen over de familie Martens te Beek in het voormalige land van Valkenburg*, Berg aan de Maas 2003, 100-105.
- 2 EMESE K.E. VON BÓNÉ, *De Familieraad in Nederland 1811-1838*, proefschrift Rotterdam 1992, 68 e.v.
- 3 Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL), Archief van het vrederecht Meerssen, periode 1796-1841: inv.nr. 2170.
- 4 MARTENS, 102.
- 5 THEO ENGELN, *Van 2 naar 16 miljoen mensen, demografie van Nederland, 1800-nu*, Amsterdam 2009, 103-104.
- 6 MAARTEN VAN BOURGONDIËN, Op zoek naar militairen in de negentiende en twintigste eeuw, in: *Gen. Tijdschrift voor familiegeschiedenis*, 19 (lees: 20) (2014), nr. 1, 29-34. Zie ook: ROB VAN DRIE, Nationale Militie in de negentiende eeuw, in: *Genealogie, kwartaalblad van het Centraal Bureau voor Genealogie*, 6 (2000), nr.2, 36-41.
- 7 Regiment Genietroepen (1814-1821); stamboek 597; registratienummer 687; Regiment Genietroepen (1821-1829); stamboek 598; registratienummer 1267.
- 8 Vierde Regiment Lichte Dragonders (1814-1819); stamboek 475; registratienummer 1734.
- 9 Algemeen Depot der Landmacht (1824-1825); stamboek 632; registratienummer 6379.
- 10 Wet van 27 februari 1815, Staatsblad 19; Wet van 8 januari 1817, Staatsblad 1.
- 11 B. KOERHUIS, W. VAN MULKEN, *De militieregisters, in: Broncommentaren V, 's-Gravenhage 1986, 7-8. Noord-Brabant in de negentiende eeuw*, Hilversum 1993, 105-107.
- 12 *Noord-Brabant*, 106.
- 13 A.M.A. MAASSEN, Lijst van in Maastricht overleden Nederlandse militairen in de jaren 1814-1818, in: *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie (LTG)* 20 (1992), 24-32.
- 14 Deze bepaling stond ook in de wet van 1817 onder artikel 46.
- 15 RHCL, Frans Archief (FA), inv.nr. 2662 (kanton Meerssen); vrederecht Meerssen zie noot 3.
- 16 PROSPER POULLET, *Les Institutions Françaises de 1795 à 1814*, Bruxelles 1907, 272-274.
- 17 De Walburg Pers Zutphen, 1983. Uitgave met een inleiding verzorgd door ir. FRANS C. BUBBERMAN en

- voorzien van een samenvatting in de Engelse taal door mevr. Chris Johnson.
- 18 Van Tilt/Fragma, 2012, Nijmegen.
  - 19 Rijksarchief in Noord-Brabant, Krijgsraden 1806-1974, inv.nr. 83.
  - 20 De Grondwet van 1815 sprak over de provincie Noord-Brabant. De huidige schrijfwijze Noord-Brabant dateert uit 1848. Noord-Brabant in de negentiende eeuw. Een institutionele handleiding. Blz. 27 noot 42.
  - 21 Uitgesproken op de exercitieplaats voor het front der troepen.
  - 22 Zie over krijgsraden: ANNABELLE MEDDENS-VAN BORSELEN, Onderzoek in de archieven van krijgsraden,

- Genealogie, in: *Kwartaalblad van het Centraal Bureau voor Genealogie*, 8 nr.3 (2002), 68-71.
- 23 H.H.A. DE GRAAFF, *De Militair Rechterlijke Organisatie*, proefschrift Leiden 1957, 161-172.
  - 24 VERHOEVEN, 57-58.
  - 25 KAPPLER, 46. VERHOEVEN, 46.
  - 26 KAPPLER, 9.
  - 27 VERHOEVEN, 43.
  - 28 Ibidem, 44-45.
  - 29 Ibidem, 230.
  - 30 KAPPLER, 23.
  - 31 VERHOEVEN, 223.

A.S.M. (FUNS)
PATELSKI

Boekbespreking

Familie Rüssel, genealogie en geschiedenis

H.B. RUSSEL, *Genealogie en geschiedenis van de 500 jaar oude familie Rüssel*, Lanaken 2015, ISBN 978-90-5291-116-8.

”De familiegeschiedenis van de Russel’s begint rond 1500 in het Duitse Andernach met de schipper George Rüssel”. Met deze zin begint de uitgave van de genealogie en geschiedenis van de familie Rüssel geschreven door de in Weert geboren Hubert Bernard Russel. Sedert 1985 verdiept de doctor in de geneeskunde zich in de geschiedenis van zijn familie. Het resultaat is zes familiehistorische artikelen in het Belgische genealogische tijdschrift Gossu-Tijdingen en uiteindelijk dit stevig gebonden boek van 327 bladzijden met op de omslag het familiewapen in kleur.

Na een samenvatting en een korte inleiding over de opzet geeft de auteur een uitgebreid historisch overzicht van de eerder verschenen stambomen van zijn familie. Drie keer werd de familie Russel opgenomen in het *Nederland’s Patriciaat*. De laatste stamboom in de 74e jaargang vormde het uitgangspunt voor de uitgebreide genealogie waarin de auteur alle takken heeft opgenomen. Middels een aardige anekdote verhaalt hij, hoe hij eerst in 2011 op het spoor kwam van een tot dan nog onbekende tak in Duitsland.

De gedegen aanpak van de auteur is goed merkbaar aan de indeling van het boek. Na het hoofdstuk: Oorsprong en betekenis van de familienaam Russel, volgen Statistieken van de stamboomgegevens, Familiewapen, Persoonlijke Zegels en de levensloop van een aantal familieleden uit Andernach, Eygelshoven en Geleen. De eigenlijke genealogie begint op blz. 77. Hiervoor maakte de auteur gebruik van het genealogische programma Pro-Gen waarin de verzamelde gegevens zijn opgeslagen. De stamboom is doorregen met al dan niet uitklapbare genealogische schema’s. Veel aandacht is besteed aan de huidige generaties en dat in alle takken. De auteur streefde ernaar om van iedere persoon niet alleen de personalia maar ook aanvullende biografische informatie en illustraties op te nemen. Dat

is bijzonder goed gelukt. Het uitvoerig gedocumenteerd boek besluit met een chronologisch register van 145 publicaties van de hand van leden en aangetrouwde leden van de familie Russel en van geschriften waarin de familie op een prominente wijze naar voren komt. Een alfabetisch naamregister op plaatsen en personen compleet de *Genealogie en geschiedenis van de 500 jaar oude familie Rüssel*, een uitgave welke in iedere genealogische bibliotheek in onze provincie thuis hoort.

Het boek is nog beperkt verkrijgbaar tegen een gereduceerde prijs van € 25,00 inclusief verzendkosten. Wanneer u dit bedrag overmaakt op bankrekening NL13 RABO 0117 4408 25 (Bic: RABONL2U) ten name van Veronique Russel te 's-Hertogenbosch, met vermelding van Familieboek Russel, uw naam en adres, wordt het boek u na ontvangst van uw betaling per ommegaande toegezonden.
Postadres van Veronique Russel, Bordeslaan 217, NL-5223 ML 's-Hertogenbosch, veronique.russel@gmail.com.

Genealogie versus internet

De hoge vlucht van internet sinds de jaren 1990 heeft een groot aantal genealogische sites het licht doen zien. Internet is niet meer weg te denken bij beoefening van de genealogie.

Veel zoekwerk hoeft men niet te verrichten om genealogische sites te ontdekken. Alle goede sites hebben bovendien onderlinge links gelegd, evenals de archiefdiensten. Zo geeft de site van het Regionaal Historisch Centrum Limburg (www.rhcl.nl) een aantal links, waarmee men kan doorklikken naar de andere Limburgse archieven en musea, maar ook naar de landelijke archiefsite Archiefnet (www.archiefnet.nl), die op hun beurt verbinden met de belangrijkste landelijke sites van archiefdiensten en verenigingen. De twee grootste landelijke instellingen op het gebied van de genealogie, het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag (www.cbfg.nl) en de Nederlandse Genealogische Vereniging (www.ngv.nl) geven via hun links toegang tot praktisch alles wat er op genealogisch gebied actief is op internet, niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland.

Werk vooral met internet !

Het internet is een zegen voor de genealogie. Via het net kunnen genealogen met elkaar in contact komen, kunnen vragen worden gesteld en antwoorden gegeven, kan men gegevens uitwisselen, kan men in contact komen met andere onderzoekers.

Sommige onderzoekers publiceren volledige stambomen op internet. In Limburg hebben wij bijvoorbeeld onze versie van *genwiki*,¹ waarop tientallen genealogieën integraal gepubliceerd worden (waarbij overigens vaak bronvermelding ontbreekt), en de site www.genealogie-limburg.net (van Eugène Dubois cum suis) met nieuws uit het genealogisch werkveld.

Ondertussen hebben ook de archiefdiensten hun eigen site op internet, en stellen volledige bestanden ter beschikking. In België en Frankrijk publiceren de archiefdiensten systematisch de scans van alle kerkregisters en Burgerlijke Stand op het internet.² Dat betekent dat veel van het werk waarvoor men naar een archief moest reizen, nu thuis gedaan kan worden, ook buiten de openingstijden van de archieven. Een ware zegen voor de onderzoeker.

Ook vinden we op het net steeds meer ingangen, indices en klappers. De website *AlleLimburgers* is er een prachtig voorbeeld van. Het is een algemene index op alle kerkregisters van Limburg, en zelfs van aangrenzende gebieden, die bijzonder handig is om familieleden te achterhalen die naar een andere plaats zijn getrokken.³ Ik moet zeggen dat ik er graag mee werk, maar ik heb natuurlijk ook al geconstateerd dat de site niet compleet is en dat er soms fouten in staan. Maar dat is nu eenmaal eigen aan mensenwerk.

En dan is er *familysearch.org*, de site van de "Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen" (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints), in de wandeling genoemd de Mormonen. Zij menen dat

het mogelijk is overleden voorouders, door genealogisch onderzoek geïdentificeerd, alsnog in het kerkgenootschap op te nemen en postuum te 'zegelen'. Al meer dan honderd jaar is dit kerkgenootschap wereldwijd bezig met het verfilmen en scannen van genealogische bronnen, en zij stelt deze nu gratis via internet ter beschikking. Hun site is momenteel de meest geraadpleegde genealogische website ter wereld.

Veel gebruikt in Nederland is natuurlijk *Wiewaswie*, het oude *Genlias*.⁴ *Genlias* is het uitloeiende van één van de zogenaamde "2002-projecten" van de toenmalige Rijksarchiefdienst, die ontwikkeld werden om het 200-jarig bestaan van de Rijksarchiefdienst te vieren. Er zou een elektronische database komen, die heel de Burgerlijke Stand van Nederland zou bevatten, met een zoekmachine, die voor iedereen, wanneer men maar zijn naam en geboortedatum zou intikken, binnen enkele seconden via een speciaal programma digitaal de stamboom tot 1780 zou samenstellen. Het project heette "*Familiegeschiedenis terug tot 1780*". Het zou in 2000 operationeel zijn; even later werd het al uitgesteld tot 2002 en werd de ambitie verlaagd tot alleen maar de huwelijksakten.⁵ Genealogen hadden toen al kritiek op het project. Want niet alleen ontamen de onderzoekers het plezier van het onderzoek, maar er waren vooral inhoudelijke kritiekpunten. Men vervaardigde namelijk een ingang op een archiefbestand (de Burgerlijke Stand) dat op zich al goed toegankelijk was (een landelijke ingang op de kerkregisters zou veel nuttiger zijn geweest). Dat was overigens ook ten principale het bezwaar van de genealogische verenigingen, een kritiek die door de toenmalige algemeen rijksarchivaris Maarten van Boven werd ervaren als een *koude douche*, waaruit wederom blijkt hoe ver de archiefdiensten van de genealogische wereld stonden (staan?).⁶ Bovendien, dat weet iedereen nu heel goed, de zoekfunctie zou onmiddellijk vastlopen op de verschillende schrijfwijzen van familienamen (bijvoorbeeld Delahaye aan elkaar of los van elkaar, met een y of met een ij, enz. enz.) of van voornamen (Henri in de Franse tijd, Henricus in de 19e eeuw). Kortom, het project is dan ook gestrand, maar we hebben er wél *Genlias*, nu genaamd *Wiewaswie* aan overgehouden, waaraan overigens anno 2015 nog steeds wordt gewerkt. Zelf werk ik graag met *Wiewaswie*, als een handig hulpmiddel om snel een rechte lijn te trekken, een schema op te stellen of om iemand te achterhalen die naar een andere provincie is uitgeweken, maar het raadplegen van de originele akte blijft nodig, want in de aktes staat nu eenmaal veel meer dan in *Wiewaswie*.

Heel wat stambomen die op internet verschijnen, geven op: "bron: genlias". Maar *Genlias* is geen bron, slechts een bewerking van een bron. En zoals alle bewerkingen is het mensenwerk, en kunnen er fouten in staan. Bovendien geeft een auteur daarmee aan dat hij niet naar het archief is geweest, dat hij niet de originele aktes heeft gezien, en dat hij zich daar bovendien niet voor schaamt ...

Maar dit alles neemt niet weg dat ik moet concluderen: werk vooral met internet! Gezellig thuis aan de computer met een goed glas bier binnen handbereik kunt u surfen op het net, googelen en alvast met *AlleLimburgers* en *Wiewaswie* een eerste ruwbouw maken van uw stamboom. Dat bespaart u een reis naar het archief, en geeft u de mogelijkheid om de tijd op het archief te besteden aan het echte onderzoek, in de kerkregisters, in de Burgerlijke Stand, en verder alle andere archiefbestanden die relevant zijn voor uw stamboom. En om ook nog eens te kijken op de boekenplank van het archief naar de laatste publicaties op genealogisch gebied.

Afbeelding uit: Donald Duck. De verloren schat van Cornelis Prul, in: Donald Duck Extra, nr. 3, 2005, p. 5.

Werk vooral niet met internet!

Maar, helaas, internet is niet alleen een zegen voor de genealogie, maar ook een vloek. Doe uw genealogisch onderzoek vooral niet met internet. Er heerst nog altijd het eigenaardige bijgeloof dat "alles" op internet staat. Verder heerst bovendien het kinderlijk bijgeloof dat wat op internet staat, ook klopt. Op de eerste plaats staat zeker niet "alles" op internet. Bovendien, veel van wat er op genealogisch gebied op internet staat is niet bruikbaar, ofwel omdat het gewoonweg niet klopt, ofwel tengevolge van de weinig scrupuleuze werkwijze van would-be genealogen, die alleen maar knippen en plakken, doorgaans zonder enige vorm van bronvermelding. Wie wel eens kijkt op de bekende genealogische sites zoals Geneanet, Genealogie Online en aanverwanten, heeft allang gezien dat het praktisch altijd *testimonia paupertatis* zijn, 'getuigenissen van armoede', van genealogen die zoeken en niets vinden, en zelf ook weinig of niets te bieden hebben. En als er al iets op een genealogische site te vinden is, dan is dat vaak overgenomen uit andermans werk, bij voorkeur natuurlijk zonder bronvermelding.

Als test heb ik eens de naam van mijn oudst bekende voorvader op Google ingetikt: Humblet de Wichampré (ca. 1400 - ca. 1476). Die naam komt uit mijn onderzoek, zoals gepubliceerd in de blaadjes *Journal de la Haye* en daarna uitgebreid in de serie *Herten in het Woud*.⁷ Die naam heeft naar mijn weten verder nog nooit iemand anders bij zijn of haar genealogisch onderzoek in het Rijksarchief in Luik onderzocht. Iedereen die ergens afstamt van Humblet de Wichampré (en dat is wellicht heel Zuid-Limburg),

heeft dat dus overgenomen uit mijn onderzoek. Welnu, Google geeft mij 19 pagina's van websites van genealogen die pretenderen Humblet de Wichampré gevonden te hebben. Het gaat van Stamboom van de Poel, via familie Meijers, Verein für Computer-genealogie, Hans van Mierlo, Stamboomzoeker, enz. enz., tot en met *MyHeritage*. Tot nu toe heb ik er maar één of twee gezien die netjes verwijzen naar *Herten in het Woud*.

Ondertussen is de eerste genealogie in boekvorm verschenen, die voor de helft is gemaakt met bestanden die ongecontroleerd, met knippen en plakken, van internet zijn gekopieerd, namelijk de genealogie De Warrimont.⁸ De eerste negen generaties van deze familie, die ongeveer de eerste 80 bladzijden van het boek in beslag nemen, zijn volledig overgenomen van de websites van Jean-Marie Pire en van André Coméliou. De auteurs geven dat zelf in de inleiding ook eerlijk aan (p. 4). Bovendien hebben de genealogische gegevens een ongebruikelijke vormgeving en nummering door inspringen (zonder generatienummers), die is overgenomen van de website Geneanet. Met alle fouten van dien: bijvoorbeeld, iemand die twee maal getrouwd is geweest staat er twee keer in, maar nergens staat dat die tweede keer een tweede huwelijk was. En uiteraard zijn er bij de dopen geen vermeldingen van peter en meter, en dat is en blijft toch core business in de genealogie. Op p. 156-158 staan een aantal uittreksels uit schepenakten (nota bene in het Frans), letterlijk overgenomen van de website van André Coméliou.⁹ Een en ander betekent dat iedereen onder zijn of haar eigen naam een genealogie over negen generaties kan publiceren, die volledig van internet is geplukt en dus nauwelijks enige waarde heeft.

MyHeritage om de hoek

Ik heb (zoals velen) mijn kwartierstaat ingevoerd in het gratis genealogisch programma *Aldfaer*, op zich een uitstekend programma, gebouwd door mensen die verstand hebben van genealogie, dat zeer handig (en foutloos) rekent. Maar *Aldfaer* geeft tegenwoordig ook - overigens ongevraagd, met een update, anders had ik goed moeten opletten en het bij 'Instellingen' moeten

Generatie 9 (en de overgrootouders)

266 [waarschijnlijk] Jacobus Peeters (Peters, aen de Plaets, Homberg, in gen Elterhuijß), geboren op 15 april 1653 in Lottum. Jacobus is overleden op 23 oktober 1700 in Grubbenvorst, 47 jaar oud (oorzaak: Dood aangetroffen in zijn kar, komende van Blerick).

Beroep:

Pachter van de Steegh (1698 en 1700)

Jacobus trouwde, 28 jaar oud, op 19 april 1681 in Lottum met Cornelia (Nulcke) Neufes (alias In de Steegh, Jacobs), 27 jaar oud. Cornelia is een dochter van Hilgerus (Heiliger) Noeles (Noelens, Neulis en Catarina Diericks. Zij is gedoopt op 13 februari 1654 in Velden. Cornelia is overleden in Grubbenvorst.

Generatie 10 (stamouders)

512 Petrus aen de Plaets (aen den Hombergen, in gen Elterhuijß (?), geboren omstreeks 1620. Petrus is overleden op 15 juni 1681 in Lottum, ongeveer 61 jaar oud. Petrus trouwde met Margaretha (Grietje, Grietien) NN. Margaretha is geboren omstreeks 1620. Margaretha is overleden op 6 oktober 1676 in Lottum, ongeveer 56 jaar oud.

Gegenereerd met Aldfaer versie 6.1 op 23-06-2015 08:44:15

Wie heeft hier het woordje "waarschijnlijk" toegevoegd in mijn *Aldfaer*-uitdraai van de genealogie Steegh? Warempel, de inbraak van *MyHeritage* in het programma *Aldfaer*...!

wegklikken -, matches van *MyHeritage*, kleine groene blokjes met een cijfer dat aangeeft hoeveel matches *MyHeritage* voor betreffende persoon in mijn stamboom in petto heeft. Ik heb er eens een paar geopend. Het is om te huilen. Helena Heldens bijvoorbeeld, van de stamboom Steegh, die ik recentelijk publiceerde in ons tijdschrift,¹⁰ is volgens *MyHeritage* op 6 april 1678 op drie verschillende plaatsen tegelijk geboren (in Maasbree, in Bree in België en in Grubbenvorst). Rara. Bij mijn overgrootvader Mathias Josephus Beckers (1838-1907) krijg ik van *MyHeritage* 6 matches, drie betreffende ene Joseph Vickers (volkstelling Engeland en Wales 1871), en drie betreffende, inderdaad, mijn grootvader, maar met twee verschillende geboorteplaatsen, Gulpen en Wijlre. Rara. Bij mijn oudste voorvader Humblet de Wichampré krijg ik maar liefst 48 matches, met natuurlijk allemaal precies dezelfde gegevens, want allemaal overgenomen uit mijn onderzoek, uiteraard zonder de minste vorm van bronvermelding. Mijn verre voormoeder Styne de Moulant is begiftigd met 55 matches, de meeste met de overlijdensdatum 1 oktober 1504, die blijkbaar iemand ooit uit de duim heeft gezogen en door tientallen would-begenealogen klakkeloos wordt overgenomen.

Het is inderdaad om te huilen. *MyHeritage* is gewoon een handige-jongens-bedrijf, gevestigd in Israël, dat gemakkelijk en snel geld wil verdienen. Want om de matches van *MyHeritage* te raadplegen moet er per creditcard betaald worden, € 9,06 per maand, dus € 108,72 per jaar. Daar gaat mijn gestaag en geduldig archiefonderzoek, sinds de beginjaren 1980, uren, dagen, weken, maanden, jaren op het Rijksarchief in Luik, dat nu door anderen, net alsof het hun eigen onderzoek is, op het net wordt gezet (plagiaat lijkt mij hiervoor een toepasselijke term), en door handige jongens (*MyHeritage*) wordt doorverkocht (is dit niet een vorm van heling?).

Een en ander betekent dus, als ik bij de 'Instellingen' 'Online diensten' van *Aldfaer*, *MyHeritage* niet wegklik, *MyHeritage* stiekem op mijn computer meekijkt naar wat ik invoer, en mij (foute) gegevens probeert te verkopen.

Aldfaer is overigens niet de enige die in het vangnet van *MyHeritage* is verstrikt geraakt. Probeert u het zelf maar eens uit. Voert u een familienaam in op de site www.stamboomzoeker.nl, dan verwijst die naar www.genealogieonline.nl, die op zijn beurt doorverbindt (klikken op icoontje rechts) met *MyHeritage*, en daar moet de gebruiker betalen. Handig gespeeld. Dan maar eens niet op het icoontje klikken, maar de goede raad van www.genealogieonline.nl volgen: "Zoek verder naar ... op Google", en wat krijg ik van Google? Warempel: *MyHeritage* ...!

***MyHeritage* maakt *Aldfaer* onbetrouwbaar**

Maar het kan nog erger! Want *Aldfaer* is niet alleen in zee gegaan met *MyHeritage*, maar blijkt van *MyHeritage* ook nog foute gegevens over te nemen. Toen ik onlangs, vanuit mijn *Aldfaer*-bestand, bij gelegenheid van de ontmoetingsdag van de familie Steegh in Grubbenvorst op 27 juni j.l. een stamreeks voor die familie Steegh uitprintte, constateerde ik tot mijn stomme verbazing dat er bij een van de voor-

ouders tussen vierkante haken toegevoegd stond: [waarschijnlijk]. Dat betekent dus dat *Aldfaer*, zonder het te zeggen, mijn gegevens zogenaamd corrigeert, door in stamreeksen die ik uitprint, gegevens toe te voegen, nota bene foute gegevens, en zich dus permitteert mijn genealogie, gemaakt op grond van archiefonderzoek, en gepubliceerd in het *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie*, te wijzigen !

Wanneer ik nu in het *Aldfaer*-programma op mijn computer bij 'Instellingen', 'Online diensten', *MyHeritage* wegklik en de stamreeks Steegh uitprint, dan verschijnt het woordje [waarschijnlijk] niet meer. *MyHeritage* kijkt dus niet alleen mee, maar breekt zelfs in in mijn *Aldfaer*-programma. *Aldfaer* had nooit met *MyHeritage* in zee moeten gaan. Dit is niet serieus en een slechte dienst bewezen aan de genealogie-beoefening.

Wat de knip-en-plak-deskundigen van de internet-genealogie er ook van vinden, de familie Steegh ontleent wel degelijk haar naam aan het huis De Steegh in Grubbenvorst, en laat zich er ook trots bij fotograferen!

Conclusie

De manier waarop veel would-begenealogen met internet omgaan is precies wat wij niet willen. Vooral niet naar een archief gaan. Vooral geen onderzoek doen. Vooral geen bronnen vermelden. Vooral klakkeloos overschrijven wat anderen hebben overgeschreven, die het op hun beurt hebben overgeschreven, die het ook weer van anderen hebben overgeschreven, en die ook weer van anderen, en net doen alsof het eigen onderzoek is. En dan, met fouten en al, apetrots op internet zetten. Genealogie is niet een eenvoudige hobby, zoals figuurzagen. Collega's van het Rijksarchief in Limburg herinneren zich nog dat leuke voorval uit de studiezaal. Ben Wuysman (1925-2010) was in de jaren 1980 hoofd studiezaal. Enigszins ontmoedigd door een stamboomonderzoeker die ondanks alle uitleg er nog steeds weinig tot niets van begrepen had, zei hij vertwijfeld: "Meneer, er zijn nog andere leuke hobby's. *Figuurzagen* bijvoorbeeld". Genealogie is een tak van historisch archiefonderzoek, genealogie is historisch familieonderzoek, genealogie

is een vorm van historisch sociologisch bevolkingsonderzoek, met een eigen methodiek, zoals archeologie ook een eigen methodiek heeft, zoals rechtsgeschiedenis een eigen methodiek heeft, zoals huizenonderzoek een eigen methodiek heeft. Genealogie vereist daarom, net als alle andere disciplines van historisch onderzoek, publicaties op wetenschappelijk niveau.

Postscriptum

Maar ik besef natuurlijk ook heel goed, om deze bijdrage in mineur te beëindigen, dat de lezers van het *Limburgs Tijdschrift voor Genealogie* het volledig met mij eens zijn, maar dat de would-begenealogen die alleen maar met internet werken, deze bijdrage jammer genoeg niet lezen.

Noten

1. <http://genwiki.nl/limburg/>
2. Zie mijn bijdrage: Kerkregisters en Burgerlijke Stand van België op Internet, *LTG 41* (2013), p. 20.

3. <http://www.allelimburgers.nl/>
4. <https://www.wiewaswie.nl/>
5. MARJOESKA PONSIOEN, 'Nog drie miljoen huwelijksakten te gaan', *Radicaal*, 1e jaargang, nr. 8, augustus 1996, p. 6-7; JACQUELINE SLATS, 'Samenhang project Digitale Sleutel tot de Familieggeschiedenis terug tot 1780 met andere IT-projecten', *Radicaal*, 2e jaargang, nr. 10, oktober 1997, p. 14-15; STEPHANE HENNY, 'Thuis spitten in je voorouders', *Radicaal*; 3e jaargang, nr. 3, maart 1998, p. 3-5.
6. MAARTEN VAN BOVEN, 'Genealogische markt', *Radicaal*, 1e jaargang, nr. 5, mei 1996, p. 7.
7. JO HOEN, RÉGIS DE LA HAYE, *Herten in het Woud. Genealogie van de familie De la Haye*, 10 delen in 14 katernen.
8. FRED en JEAN-PIERRE DE WARRIMONT, *De Warrimont. Kroniek en genealogie van een familie uit het Land van Herve en Zuid-Limburg* (Beek 2013).
9. <http://www.acomeliau.net/0011857.HTM>
10. Zie mijn bijdrage: 'Steegh, of: hoe een familienaam ontstaat', *LTG 41* (2013), p. 88-95.

A.P.J.H. (TON)
VAN DEN BERG

Kwartierstaat van Henri Vullingsh

De Noord-Limburger Henri Vullingsh was tijdens de Tweede Wereldoorlog een markante persoonlijkheid in het verzet. Bij de vele herdenkingen zeventig jaar na de bevrijding valt één herdenking op: de uitvoering te Grubbenvorst van het Van Limburg Requiem ter ere van deze verzetsheld. Hij was een priester die zich in de jaren 1940-1945 ontpopte als een van de drijvende krachten in het Noord-Limburgse verzet tegen het nazi-regime. Om die reden aandacht voor zijn kwartierstaat en het gezin waarin hij opgroeide.

Portret op het gedachtenisprentje van Henri Vullingsh.

Hendrik Jacob (roepnaam Henri) Vullingsh werd in 1883 geboren als oudste zoon van een Sevenumse bierbrouwer en een Brabantse moeder. Zijn vader Sjang Vullingsh vormde met zijn oudere broer Pieter Willem de vierde generatie brouwers op rij.

Na zijn priesteropleiding te Rolduc en Roermond

werd hij op 4 april 1908 in de bisschopsstad tot priester gewijd, waarna hij benoemd werd tot professor aan het Bisschoppelijk College te Weert.¹ In 1910 werd hij rector van het Carmelitesklooster te Baarlo en rector van het klooster der Ursulinen te Bleijenbeek (Afferden).²

In de jaren 1915-1918 was hij kapelaan te Beesel. In 1918 werd hij op 34-jarige leeftijd benoemd tot bouw-pastoor te Grashoek onder Helden. Hij was daarmee de jongste pastoor in Limburg. Op 1 januari 1926 werd hij rector van de Ursulinen te Haelen alwaar hij zes jaar

woonde. Vervolgens verhuisde hij in mei 1932 naar Roermond, waar hij aan het grootseminarie de muzikale vorming van de studenten ging leiden.³ Mgr. Lemmens, bisschop van Roermond, benoemde hem in 1939 tot pastoor te Grubbenvorst.

Passie voor het gregoriaans

Henri Vullingsh was een vurig liefhebber van de gregoriaanse muziek. In 1924 werd hij bestuurslid en twee jaar later voorzitter der Diocesane St. Gregoriusvereniging.

Hij studeerde muziek in Italië. Verscheidene malen bezocht hij de Benedictijner abdij van Solesmes in Frankrijk, bekend om de studie van het gregoriaans. Daar leerde hij, samen met Jos Lennards, onderwijzer te Horn, de muziekpedagoge Justine Ward uit New York kennen. Zij had een methode ontwikkeld om muziekonderricht te geven ter stimulering van de volkszang in de rooms-katholieke liturgie. Op haar uitnodiging gingen Henri Vullingsh en Jos Lennards enkele maanden naar New York ter bestudering van de Ward-methode aan het Pius X Instituut aldaar.

Ward-instituut

Na terugkeer in Limburg richtten zij in 1928 het Ward-instituut te Roermond op, waarvan Henri Vullingsh directeur werd.

In 1937 werd hij in die functie opgevolgd door Jos Lennards.

De aandacht ging vooral uit naar de opleiding van onderwijzend personeel bij het katholiek lager onderwijs en koördirigenten volgens de Ward-methode. Vele demonstraties in binnen- en buitenland volgden,

waarbij Henri Vullingshs een meisjeskoor dirigeerde van de lagere school uit Haelen en Jos Lennards een jongenskoor uit Horn.

Henri Vullingshs was jarenlang met passie cursusleider gregoriaanse muziek, spreker en jurylid op Gregoriusdagen, lid van het hoofdbestuur van de *Bond tot bevordering van de Gregoriaanschen zang* en bestuurslid van de *Roermondsche Liturgische Vereeniging*. Hij was tevens vertaler van de Nederlandse editie van het Gregoriaans leerboek voor de school volgens de Wardmethode.

Verzet tijdens de bezetting

Ruim voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog onderkende Henri Vullingshs de gevaren van fascisme en nationaal-socialisme. Na de capitulatie van het Nederlandse leger in mei 1940 riep hij zijn parochianen op tot verzet tegen de bezetter: *Onze soldaten kunnen niets meer doen, nu is de beurt aan ons, wij zullen de Duitsers dwars zitten waar we kunnen*.⁴

Hij werd in Grubbenvorst eind 1940 geconfronteerd met ontsnapte Franse krijgsgevangenen, die zich na hun vlucht uit Duitsland bij hem op de pastorie meldden. Hij voorzag hen van burgerkleding waarna zij hun tocht naar het zuiden konden voortzetten.

Een bevriende oud-leerling uit Grashoek, journalist P.M. (Mathieu) Smedts, zette zich vanuit Amsterdam actief in om joden, die vanaf 1941 wilden ontsnappen aan vervolging, een vluchtweg te bieden. Daardoor konden vele joden via zijn connectie met Noord-Limburg de weg vinden naar Henri Vullingshs. Met het gezag, dat de pastoor onder zijn parochianen genoot, wist hij vele gezinnen in Grubbenvorst en Sevenum te motiveren om onderduikers op te nemen.

Een derde groep wist ook van het inmiddels gevormde netwerk gebruik te maken. Gestrande geallieerde piloten en bemanningsleden werden geholpen aan een onderduikadres om later via een route naar het zuiden te ontkomen. Henri Vullingshs stond niet alleen aan het begin van de georganiseerde ontsnappingslijn in Noord-Limburg, ook zijn kapelaan P.J.H. (Jean) Slots was actief bij de hulpverlening betrokken en later diens opvolger kapelaan Th.F. (Theo) Trienekens.

Gearresteerd en weggevoerd

Henri Vullingshs werd op 1 mei 1944 door de Sicherheitspolizei voor de kerk in Grubbenvorst gearresteerd en na een verblijf van een maand in de gevangenis te Maastricht overgebracht naar Kamp Vught. Gelijktijdig met de secretaris van het bisdom J.L. (Leo) Moonen werd hij 6 september 1944 op transport gezet naar het concentratiekamp Sachsenhausen (Oranienburg) en vandaar op 6 februari 1945 naar kamp Bergen-Belsen. Hier overleed hij op 9 april 1945, een week na secretaris Moonen. Hij was een van de zestien Limburgse priesters, die hun verzet tegen het nazi-regime betaalden met hun leven.

Van Limburg Requiem

De joodse componist en musicus Hans Lachman (pseudoniem H.J. van Limburg)⁵ componeerde een katholiek requiem als eerbetoon aan pastoor Vullingshs

uit dankbaarheid voor het feit, dat hij met zijn gezin kon onderduiken en daarmee de oorlog overleefde. Het werk werd in 1960 te Grubbenvorst uitgevoerd en opnieuw rond de 70e sterfdag van Henri Vullingshs op 9 en 10 april 2015.⁶

Het ouderlijk gezin Vullingshs

Jan Lambert Hendrik (Sjang) Vullingshs, geb. Horst 22 aug. 1851, bierbrouwer te Sevenum, landbouwer, overl. Sevenum 21 april 1920, tr. Cuijk en St. Agatha 22 mei 1882 **Maria Roelanda van den Bosch**, geb. Linden 14 mei 1856, landbouwster, overl. Sevenum 16 maart 1928, dochter van Roelof Lambertus van den Bosch, landbouwer, en Maria Magdalena Bardoel.

Uit dit huwelijk:

1. Hendrik Jacob (Henri) Vullingshs, geb. Sevenum 14 sept. 1883, r.-k. priester, gewijd Roermond 4 april 1908, overl. Bergen-Belsen, Dld. 9 april 1945 (ingeschreven BS Grubbenvorst 23 okt. 1945).
2. Lambert Rudolf (Lambert Roelof) Vullingshs, geb. Sevenum 2 jan. 1885, brouwer, overl. Sevenum 12 sept. 1969, begr. ald. 17 sept. 1969.
3. Jacob Jozef (Sjaak) Vullingshs, geb. Sevenum 8 maart 1886, brouwer, landbouwer, overl. Sevenum 22 juni 1974, tr. Sevenum 16 sept. 1918 **Antonia Allegonda Jakoba Raedts**, geb. Sevenum 30 aug. 1891, overl. ald. 12 aug. 1976, dochter van Pieter Jan Hubert Raedts, landbouwer, en Anna Maria Poels.
4. Allegonda Antonetta (Gonda) Vullingshs, geb. Sevenum 7 febr. 1888, overl. Sevenum 22 febr. 1956, tr. Sevenum 19 jan. 1931 **Jan Mathys Everts**, geb. Sevenum 7 juni 1890, directeur van de Amsterdamsche Bank kantoor Kerkrade, lid van het kerkbestuur par. H. Lambertus ald., overl. Kerkrade 30 mei 1944, begr. Sevenum 3 juni 1944, zoon van Pieter Hubertus Everts, burgemeester van Sevenum, en Maria Aldegonda Hubertina Raedts.
5. Maria Magdalena Vullingshs, geb. Sevenum 10 febr. 1889, overl. Weert 4 mei 1940 (ingeschreven BS Sevenum 7 mei 1940), begr. Sevenum 8 mei 1940, tr. Sevenum 15 okt. 1912 **Hendrik Jan ten Doeschate**, geb. Goor 5 sept. 1885, paardenfokker en -handelaar, overl. Sevenum 4 nov. 1972, zoon van Jan ten Doeschate, koopman, paardenhandelaar, en Hermina Johanna Egberink.
6. Francis Joannes Leonard (Frans) Vullingshs, geb. Sevenum 7 dec. 1890, fabrikant te Den Bosch, eigenaar van Fr. Vullingshs Carrosserie- en Rijtuigenfabriek, de latere N.V. Fr. Vullingshs' Automobielhandel, garagehouder, overl. Amsterdam 21 jan. 1946 (ingeschreven 's-Hertogenbosch 6 febr. 1946), tr. 's-Hertogenbosch 15 okt. 1924 **Anna Francisca Nederveen**,⁷ geb. 's-Hertogenbosch 26 april 1895, overl. 's-Hertogenbosch 25 aug. 1949, dochter van Henricus Joannes Nederveen, boterfabrikant, en Anna Antonia Margaretha Janssen.
7. Mr. Alphons Hendrik Hubert (Fons) Vullingshs, geb. Sevenum 10 nov. 1892, advocaat en procureur te Helmond, benoemd tot kantonrechter pl. verv. in het kanton Helmond 1926, overl. Horst 24 nov. 1969, tr. Enschede 13 mei 1925 **Maria Albertha**

16 Henricus Casparus Vullings ged. Horst 5 jan. 1734, bierbrouwer, akkerman, overl. Horst 16 Thermidor XIII (4 aug. 1805), zn. van Petrus Vullings en Henrina van Hegelsom tr. Horst 18 mei 1763	17 Petronella Verheijen ged. Horst 24 jan. 1734, <i>cabaretière</i>, overl. Horst 22 april 1811, dr. van Wolterus Verheijen en Catharina Fleurkens tr. Horst 18 mei 1763	18 Petrus (Peeter) Reijne (Reijnen) ged. Overloon 16 maart 1760, akkerman, rentenier, overl. Wanssum 26 aug. 1846, ('s nachts om twaalf uur), zn. van Matthias Reijnen en Everdina Geurtz vel Elbers tr. Overloon 23 nov. 1788	19 Helena Janssen ged. Overloon 14 mei 1760, akkervrouw, rentenierster, overl. Wanssum 26 aug. 1846 ('s avonds om zes uur), dr. van Abraham Janssen en Margaretha Balt(h)ussen tr. Overloon 23 nov. 1788	20 Petrus Tacken ged. Horst 8 april 1754, landbouwer, cultivateur, overl. Horst 27 maart 1818, zn. van Joannes Tacken en Elizabetha Hoijsmaekers tr. Horst 8 sept. 1779	21 Hendrina Jenniskens ged. Horst 20 dec. 1751, akkervrouw, overl. Horst 31 juli 1815, dr. van Wilhelmus Jenniskens en Petronella Verberckt tr. Horst 8 sept. 1779	22 Joannes (Jan) Geurts ged. Horst 9 maart 1760, landbouwer, assessor der gem. Horst, overl. aan de Middelijk gem. Horst en Sevenum 24 aug. 1830, zn. van Wilhelmus Geurts en Margaretha Keijsers tr. Horst 15 april 1788	23 Maria Anna Vallen ged. Horst 27 mei 1765, landbouwster, overl. Horst 13 april 1855, dr. van Mathias Vallen en Maria van der Velden tr. Horst 15 april 1788
8 Wilhelmus Wolterus (Willem Wouter) Vullings ged. Grubbenvorst 14 okt. 1769, akkerman en bierbrouwer te Horst, overl. aan de Driesse kuil gem. Horst 8 sept. 1827 tr. Wanssum 18 april 1822	9 Aldegundis Reynen ged. Overloon 1 aug. 1791, landbouwster, overl. aan de Driesse kuil gem. Horst 4 juli 1823 tr. Wanssum 18 april 1822	10 Leonardus Tacken geb. Horst 6, ged. ald. 7 nov. 1789, landbouwer, overl. Horst 23 aug. 1859 tr. Horst 1 mei 1820	11 Anna Elizabeth Geurts geb. Horst 7, ged. ald. 8 febr. 1798, landbouwster, rentenierster, overl. Horst 27 nov. 1871 tr. Horst 1 mei 1820				
4 Hendrik Vullings geb. Horst gem. Horst en Sevenum 18 juni 1823, landbouwer en brouwer, overl. Horst 26 juni 1859 tr. Horst 26 april 1847	5 Hendrika Tacken geb. Horst gem. Horst en Sevenum 25 maart 1821, overl. Horst 28 juli 1898; tr. 2 Jacobus Vos tr. Horst 26 april 1847						
2 Jan Lambert Hendrik Vullings geb. Horst 22 aug. 1851, bierbrouwer te Sevenum, overl. Sevenum 21 april 1920 tr. Cuijk en St. Agatha 22 mei 1882							
1 Hendrik Jacob (Henri) Vullings geb. Sevenum 14 sept. 1883, r.-k. priester, pastoor van Grubbenvorst, Nederlands verzetsstrijder, overl. Bergen-Belsen (Dld.) 9 april 1945 (ingeschreven Grubbenvorst 23 okt. 1945)							

24 Gerardus Vandenbosch (van den Bosch) geb. Holthees, ged. Vierlingsbeek 27 maart 1767, landbouwer te Holthees, overl. Maashees en Overloon 20 okt. 1822, zn. van Ernest van den Bosch en Petronella Lovendaal tr. Overloon 22 mei 1791	25 Margarita Baltissen (Baltesen, Balthussen) ged. Overloon 8 febr. 1771, rentenierse te Vierlingsbeek, overl. Vierlingsbeek 10 juli 1825, dr. van Martinus Baltissen (Baltesen) en Petronella Broex	26 Rudolphus (Roelof) Huijbers (Huibers) ged. Sambeek 11 maart 1761, overl. Sambeek 9 febr. 1815, zn. van Joannes Huijbers en Henrica van Els tr. Sambeek 30 sept. 1787	27 Maria Geurts ged. als Peters geb. St. Agatha, ged. Cuijk 14 aug. 1762, landbouwster, overl. Sambeek 25 maart 1837, dr. van Hermanus Peters Geurts (Guerts) en Mechtildis Ebben	28 Arnoldus Bardoeel (Bardoull) geb. Ledeacker, ged. St. Anthonis 17 nov. 1761, olijslager, overl. Linden 1 okt. 1829, zn. van Benedictus Bardoeel en Wendelina Tissen (Tijssse) tr. St. Anthonis 20 sept. 1789	29 Agnes Petronilla Cruijsen (Cruesen) ged. Groot-Linden 17 jan. 1768, overl. Linden 21 april 1850, dr. van Hendricus Cruijsen en Maria Peters Geurts	30 Gerardus Toonen ged. als Kerstens ged. Haps 30 jan. 1766, bierbrouwer, overl. Haps 5 juni 1822, zn. van Antoon Kersten (Toonen) en Maria Gerits de Bruijn; tr. 2 Agnes Boumans	31 Maria Magdalena Jans Cuijpers ged. Cuijk 4 juli 1759, overl. Haps 10 mei 1797, dr. van Johannes Peters Cuijpers (Kuijpers) en Catharina Aben tr. 1 Cuijk 12 mei 1793
12 Lambertus van den Bosch ged. Overloon 8 mei 1792, landbouwer te Maashees en te St. Agatha, overl. Cuijk en St. Agatha 9 mei 1850 tr. Sambeek 13 aug. 1815	13 Petronella Wilhelmina Huybers ged. Sambeek 11 febr. 1794, overl. Cuijk en St. Agatha 12 mei 1868	14 Joannes Bardoeel ged. Cuijk 4 dec. 1790, akkerman, landbouwer te Linden, olieslager, overl. Linden 31 maart 1871 tr. Haps 29 aug. 1813	15 Antonetta Toonen ged. Haps 1 aug. 1796, boerin, overl. Linden 19 maart 1847				
6 Roelof Lambertus van den Bosch geb. Vierlingsbeek 4 dec. 1816, landbouwer te Linden, later te St. Agatha, overl. Cuijk en St. Agatha 12 febr. 1910		7 Maria Magdalena Bardoeel geb. Katwijk aan de Maas gem. Linden 15 febr. 1815, landbouwster te Linden, later te St. Agatha, overl. Cuijk en St. Agatha 17 april 1888 tr. Linden 6 mei 1844					
3 Maria Roelanda van den Bosch geb. Linden 14 mei 1856, overl. Sevenum 16 maart 1928							

Sanders, geb. Enschede 18 okt. 1894, overl. Horst 15 jan. 1970, dochter van Bernardus Sanders, smid, machinefabrikant, en Antonia Geziena Johanna Elberink.

8. Peter Jozef (Sef, Jos) Vullingsh, geb. Sevenum 7 maart 1895, tandarts, overl. Venray 23 juli 1954, tr. Venlo 14 nov. 1932 **Johanna Christina Hermina Schreinemakers**, geb. Venlo 11 sept. 1901, overl. Horst 15 nov. 1994, dochter van Philippus Lodewijk Schreinemakers en Hubertina Hermina Lichtevelt.
9. Hendrika Hendrina (Henny) Vullingsh, geb. Sevenum 19 jan. 1897, overl. Sevenum 23 okt. 1975, tr. Sevenum 28 aug. 1922 ir. **Jozef Theodor Everts**, geb. Sevenum 10 juni 1896, directeur der Landbouwwinterschool te Raalte, voorzitter Landbouwcrisisorganisatie 1932-1940, plv. voedselcommissaris in Overijssel 1940-1943, lid Provinciale Staten van Overijssel 1932-1946, algemeen secretaris A.B.T.B. (Aartsdiocesane Boeren- en Tuindersbond) 1946-1962, O.O.N., R.G.G., overl. Arnhem 7 sept. 1962, begr. Arnhem 12 sept. 1962, zoon van Pieter Hubert Everts, burgemeester van Sevenum, en Maria Aldegonda Hubertina Raedts.
10. Pieter Willem (Piet) Vullingsh, geb. Sevenum 21 mei 1899, r.-k. priester, gewijd Roermond 17 maart 1923, leraar Bisschoppelijk College St. Jozef te

Weert 1923-1969, overl. Weert 11 april 1970, begr. Sevenum 15 april 1970.

Noten

1. P.G.H. VULLINGS, *Vollinc. Onderzoek naar de geschiedenis en herkomst van de familienaam Vulling(h)s in Nederland. Belopende de periode 1200 - 2000 A.D.*, Panningen 1998, 115; J.G.C. SIMONIS, *Zielzorgers in het Bisdom Roermond 1840 - 2000*, Sittard 2001, 423.
2. De Tijd d.d. 7 april 1910 en 6 oktober 1910.
3. A.A. DE BRUIN, *Noord-Limburg integraal bekeken, 1850-1950. Zoektocht naar de wortels van een cultuur*, 2010, 218-224; in dit boek schetst auteur in het laatste hoofdstuk een uitgebreid portret van de wereld van Henri Vullingsh.
4. A.P.M. CAMMAERT, *Het verborgen front, geschiedenis van de georganiseerde illegaliteit in de provincie Limburg tijdens de Tweede Wereldoorlog*, Leeuwarden/ Mechelen 1994, 137; in deze tweedelige uitgave wordt Henri Vullingsh veelvuldig genoemd als actief coördinator in het verzet.
5. www.muziekschatten.nl onder OmroepmuziekWiki.
6. www.vanlimburgrequiem.nl.
7. F.B.M. NEDERVEEN, C.J. NEDERVEEN, *De genealogieën van Nederveen*, Geertruidenberg 2006, 69.

Het gezin Vullingsh-van den Bosch. Achter v.l.n.r.: Jacob Jozef, Allegonda Antonetta, Alphons Hendrik Hubert, vader Jan Lambert Hendrik Vullingsh, Francis Joannes Leonard, Lambert Rudolf; voor v.l.n.r.: Maria Magdalena, Peter Jozef, moeder Maria Roelanda van den Bosch, Hendrika Hendrina, Hendrik Jacob en Pieter Willem.

Foto uit 1908 met dank aan de familie Vullingsh en de Heemkondevereniging Sevenum (HVS).